

STRATEGIJA RAZVOJA TURIZMA SPODNJE SAVINJSKE DOLINE

»SRT SSD 2025–2030«

Maj 2025

Strategija razvoja turizma Spodnje Savinjske doline 2025–2030 SRT SSD 2025–2030

Naročnik:

ZKŠT Žalec
Aškerčeva ulica 9a
3310 Žalec
www.zkst-zalec.si
info@zkst-zalec.si

Odgovorna oseba naročnika:

mag. Marko Repnik, direktor ZKŠT Žalec*

*ZKŠT Žalec je pogodbeni nosilec in upravitelj aktivnosti razvoja destinacije Spodnja Savinjska dolina za skupnih šest partnerskih občin Žalec, Prebold, Vransko, Braslovče, Tabor in Polzela.

Dokument: STRATEGIJA TRAJNOSTNEGA RAZVOJA DESTINACIJE SPODNJA SAVINJSKA DOLINA

Člani strateške skupine:

mag. Marko Repnik, direktor ZKŠT Žalec in
župan Občine Prebold
Janko Kos, župan Občine Žalec
Nataša Juhart, županja Občine Vransko
Tomaž Žohar mag., župan Občine Braslovče
Marko Semprimožnik, župan Občine Tabor
Jože Kužnik, župan Občine Polzela

Izdelava SRT SSD 2025–2030: ZKŠT Žalec, Aškerčeva 9a, 3310 Žalec, avtorica in zunanja sodelavka Jolanda Ivanuša, mag. tur.

Kraj in datum: Žalec, maj 2025

Nadgradnja projektne strategije SRT SSD 2023–2028, nastale v projektu LAS SSD *Povezovanje turističnih potencialov Spodnje Savinjske doline (PTP SSD), 2023.*

Avtorji in člani projektne skupine prvotne projektne strategije SRT SSD 2023–2028: Jolanda Ivanuša, ZKŠT Žalec, ter Jaka Strojanski in Mirjana Bevanda, oba RA Savinja.

Veljavnost:

Strategija razvoja turizma Spodnje Savinjske doline je bila sprejeta na ...xx seji občinskega sveta dne ...xx.

Fotografije:

arhiv ZKŠT Žalec, RA Savinja, partnerske občine SSD

Lektoriranje:

mag. Lea Felicijan

KAZALO

UVOD	6
1 NAČRT RAZVOJA IN TRŽENJA TURIZMA V DESTINACIJI SSD	7
1.1 Namen in cilj vzpostavitve destinacije Spodnja Savinjska dolina (SSD).....	7
1.2 Vizija in poslanstvo Slovenije na področju turizma, trajnostne rasti in digitalizacije .	9
1.3 Vizija in poslanstvo destinacije Spodnja Savinjska dolina	11
1.4 Celostna grafična podoba (CGP) destinacije SSD	13
1.5 Identiteta destinacije Spodnja Savinjska dolina skozi slogan	15
2 TRENDI NA PODROČJU RAZVOJA TURIZMA.....	20
2.1 Ključni trendi na strani povpraševanja.....	21
2.2 Ključni trendi na strani ponudbe	22
2.3 Aktualni globalni in slovenski turistični rezultati 2024.....	23
3 ANALIZA IN IZHODIŠČA OBČIN ZA SKUPNO DESTINACIJO SSD	24
3.1 Analiza stanja turizma destinacije SSD.....	29
3.1.1 <i>Turistična infrastruktura – dostopnost</i>	31
3.1.2 <i>Naravna in kulturna dediščina</i>	32
3.1.3 <i>Gastronomija</i>	35
3.1.4 <i>Dogodki in prireditve</i>	35
3.1.5 <i>Nastanitve in število nočitev turistov v destinaciji SSD</i>	35
3.2 SWOT-analiza formiranja destinacije SSD	37
3.3 Analiza obstoječe kolesarske infrastrukture v SSD	39
4 KLJUČNI KAZALNIKI USPEŠNOSTI V DESTINACIJI SSD	40
4.1 Kvantitativni strateški cilji in kazalniki	41
4.2 Kvalitativni strateški cilji in kazalniki.....	42
5 RAZVOJ TURISTIČNE PONUDBE V DESTINACIJI SSD.....	46
5.1 Nacionalna in makrodestinacijska izhodišča.....	46
5.1.1 <i>Nacionalna izhodišča</i>	47
5.1.2 <i>Makrodestinacijska izhodišča</i>	47
5.2 Izhodišča razvoja turistične ponudbe destinacije SSD	50
5.2.1 <i>Produkti v destinaciji SSD</i>	50
5.2.2 <i>Doživetja in potenciali za razvoj doživetij SSD</i>	52
5.2.3 <i>Kolesarjem prijazna destinacija SSD, CGP in potenciali</i>	55

6	SMERNICE ZA RAZVOJ TURIZMA V DESTINACIJI SSD	58
6.1	Predlog operativnih ciljev in ukrepov na ravni menedžmenta TD SSD	58
6.1.1	<i>Ključni deležniki na področju razvoja turizma SSD</i>	59
6.1.2	<i>Formiranje DMO</i>	60
6.1.3	<i>Fazi operativnih ukrepov na ravni TD SSD</i>	60
6.2	Smernice za učinkovito izvajanje strategije razvoja turizma destinacije SSD	61
6.3	Povezava z razvojnimi dokumenti občin SSD	62
7	PROMOCIJA TURISTIČNE DESTINACIJE SSD	64
8	POVZETEK	65
9	LITERATURA IN VIRI	66
10	PRILOGE	68

SLIKE

Slika 1:	Namen strategije destinacije SSD	7
Slika 2:	Petzvezdična doživetja destinacije SSD	8
Slika 3:	Pojasnilo vizije SST 2022–2028	10
Slika 4:	Destinacija SSD in sedem vrednot, ki jo odražajo	12
Slika 5:	Logotip destinacije SSD – slovenska in angleška različica	14
Slika 6:	Panorama hmeljske kulise SSD	15
Slika 7:	Prvi skupni katalog destinacije SSD	18
Slika 8:	Strip Destinacija SSD	19
Slika 9:	Umeščenost območja Spodnje Savinjske doline v slovenski prostor	25
Slika 10:	Delež prebivalstva po občinah SSD, 2023	28
Slika 11:	Matrika produktov slovenskega turizma (MPST)	49
Slika 12:	Kolaž razvojnih sklopov doživetij SSD	53
Slika 13 in slika 14:	Primer osveščanja in gradnje odlične kulture "kolesarjem prijazne destinacije"	56
Slika 15:	II. etapa Tour of Slovenija 2024, Žalec	57

PREGLEDNICE

Preglednica 1:	Svetovni trendi v turizmu, pomembni za Slovenijo	21
Preglednica 2:	Koeficient razvitosti občin za leti 2022 in 2023	26
Preglednica 3:	Preglednica površin teritorialne enote	27

Preglednica 4: Število prebivalcev po spolu in občinah SSD	27
Preglednica 5: Število nočitev v destinaciji SSD primerjalno iz 2023 na 2024	29
Preglednica 6: Delež območij Nature 2000 po občinah SSD	33
Preglednica 7: Število prihodov turistov in nočitev v SSD	36
Preglednica 8: Kazalniki uspešnosti (KPI) destinacije SSD	42
Preglednica 9: Značilnosti in opredelitve makrodestinacije Termalna Panonska Slovenija	48
Preglednica 10: Razvoj produktov v destinaciji SSD	51
Preglednica 11: »TOP 5« doživetij destinacije Spodnja Savinjska dolina	52
Preglednica 12: Razvojni sklop doživetij v destinaciji SSD	54

SEZNAM KRATIC

CGP – celostna grafična podoba

KPI – ključni kazalniki uspešnosti (angl. *Key performance indicators*)

LAS SSD – Lokalna akcijska skupnost Spodnje Savinjske doline

METaverse – 3D-virtualni svet, do katerega se lahko dostopa prek naglavnih VR-očal ali holografskih prikazovalnikov

NFT – nezamenljivi žetoni (angl. *Non-Fungible Tokens*) oz. posebna vrsta kriptosredstev; z njimi se lahko dokazuje lastništvo in trguje; v turizmu so novost NFT kot unikatni spominki

Projekt PTP SSD – projekt Povezovanje turističnih potencialov Spodnje Savinjske doline

RA Savinja – Razvojna agencija Savinja

SLR LAS SSD – Strategija lokalnega razvoja Lokalne akcijske skupnosti SSD

SSD – Spodnja Savinjska dolina

LTV SSD – Lokalni turistični vodniki Spodnje Savinjske doline

SST 2022–2028 – Strategija slovenskega turizma 2022–2028

STO – Slovenska turistična organizacija

STR SSD 2025–2030 – Strategija turističnega razvoja Spodnje Savinjske doline 2025–2030

SUE – Slovenia Unique Experiences

SWOT-analiza – analiza prednosti (angl. *Strengths*), slabosti (angl. *Weaknesses*), priložnosti (angl. *Opportunities*) in tveganj (angl. *Threats*)

TA – turistična agencija

TC – trženjski cilj

TD – turistično društvo

TD SSD – turistična destinacija Spodnja Savinjska dolina

TIC – turistično informacijski center

TK – turistična kmetija

U – ukrep

ZSST – zelena shema slovenskega turizma

UVOD

»Daleč prideš, če greš skupaj. Uspeš, če sodeluješ in gradiš zaupanja vreden odnos.«

Z načelom *»Če hočeš hiteti, pojdi sam; če hočeš priti daleč, pojdi v skupini«* se je začela pot formiranja skupne turistične destinacije Spodnja Savinjska dolina – dolina zelenega zlata v projektu LAS SSD *Povezovanje turističnih potencialov Spodnje Savinjske doline v letu 2022*.

Po dveh letih in pol skupnih prizadevanj destinacija že dobiva močne temelje, ki jih ne odraža le zemljepisna bližina, temveč so odsev skupnih vrednot, prepletenih zgodb lokalno najboljšega, vizije, v katero verjamemo, in odnosa, ki temelji na zaupanju. Vsebinsko in strateško povezovanje občin Žalec, Prebold, Vransko, Braslovče, Tabor in Polzela predstavlja odgovor na izzive sodobnega turizma ter hkrati priložnost, da skupaj zgradimo prepoznavno, avtentično in trajnostno naravnano destinacijo.

Ta strateški dokument ne začenja zgolj novega petletnega obdobja razvoja, temveč odpira prostor za dolgoročno soustvarjanje turistične identitete, ki temelji na povezanosti, kakovosti in zaupanju. Naš cilj ni le priti daleč – to želimo storiti skupaj, odgovorno in z jasno vizijo prihodnosti, ki navdihuje lokalno povezovanje ter navdihuje in gradi turistično zgodbo globalno.

Kot posameznik ima vsaka občina Spodnje Savinjske doline navdihujoče zanimivosti, naravne in kulturne danosti, izziv pa predstavljajo infrastrukturne in nastanitvene vrzeli, ki so za trajnostni razvoj turizma ključne. Zato je združitev v soustvarjanje celovite destinacijske zgodbe Spodnje Savinjske doline še posebej dolgoročno pomembna. Skupaj bodo izzivi lažje premagljivi, kontrast turističnih doživetij bo celovitejši, atraktivnejši, dolgoročno bo skupni marketing doprinesel k večjemu dosegu in prepoznavnosti celotne Spodnje Savinjske doline, če smo malo drzni, kar Savinjske regije. Pomembno povezovanje turističnih potencialov ter poglobljeno sodelovanje lokalnega prebivalstva, institucij in javno-gospodarskega sektorja pa bo s tem dobilo priložnost, da se izrazi v vsej svoji vrednosti, kar je mogoče le v skupnem soustvarjanju. Strateški dokument je sestavljen iz dveh delov. V *prvem delu* smo opredelili, zakaj se je Spodnja Savinjska dolina odločila za skupno destinacijsko pot, kakšne cilje si je zastavila in kakšen odnos imajo do turizma lokalno prebivalstvo in deležniki turizma. V nadaljevanju analize smo skozi statistične analize in izvedene delavnice prišli do izhodišč, kakšno je stanje primarne in sekundarne infrastrukture v destinaciji Spodnja Savinjska dolina, ter izvedli SWOT-analizo. V *drugem delu* smo izpostavili kazalnike uspešnosti, ki jih bomo destinacijsko spremljali skozi petletno strateško obdobje. Posebej smo izpostavili izhodišča, ki so vodila do nabora turistične ponudbe, njenih produktov in potencialnih doživetij, ki jih je smiselno razvijati in skozi

hmeljarsko-pivovarsko tradicijo odražajo identiteto destinacije ter nagovarjajo v kolesarjem prijazno dolino zelenega zlata. S smernicami za razvoj destinacijskega turizma in organiziranosti ter startom promocije s prvim skupnim destinacijskim e-katalogom pospremimo destinacijo Spodnja Savinjska dolina na njeno svetlo pot.

1 NAČRT RAZVOJA IN TRŽENJA TURIZMA V DESTINACIJI SSD

Povezovanje in sodelovanje občin Spodnje Savinjske doline (Občina Žalec, Občina Vransko, Občina Prebold, Občina Polzela, Občina Tabor in Občina Braslovče) je zavezano trajnostnemu delovanju in je za razvoj turistične destinacije Spodnja Savinjska dolina priložnost, da poveže vse razpršene deležnike (lokalne ponudnike turističnih produktov, nastanitev, dogodkov, prireditev, naravno in kulturno dediščino destinacije) v celovito prepoznavnost turističnih doživetij Spodnje Savinjske doline na turističnem trgu na ravni države in širše. Tako slabost trenutno nepovezanih turističnih potencialov občin spremenimo v priložnost skupne destinacije Spodnja Savinjska dolina – dolina zelenega zlata.

Zakaj dolina zelenega zlata? Tradicija hmeljarstva in pivovarstva je zeleno srce Spodnje Savinjske doline, ki z izjemno bogato naravno in kulturno dediščino, potenciali turistične ponudbe ter raznoliko pokrajino in razvejanimi zanimivimi, že zastavljenimi kolesarskimi potmi po cestišču in zunaj, med hmeljišči, predstavlja priložnost za razvoj kolesarjem prijazne destinacije.

1.1 Namen in cilj vzpostavitve destinacije Spodnja Savinjska dolina (SSD)

Namen strategije destinacije SSD je krepitev integriranega pristopa k razvoju turizma na območju vseh šestih občin destinacije, z osrednjim poudarkom na vzpostavljanju učinkovitega in trajnostnega partnerstva med lokalnimi deležniki.

Slika 1: Namen strategije destinacije SSD

V sklopu razvoja destinacije Spodnja Savinjska dolina si prizadevamo vzpostaviti trajnosten in sistematičen model sodelovanja vseh ključnih deležnikov in soustvarjalcev turizma SSD.

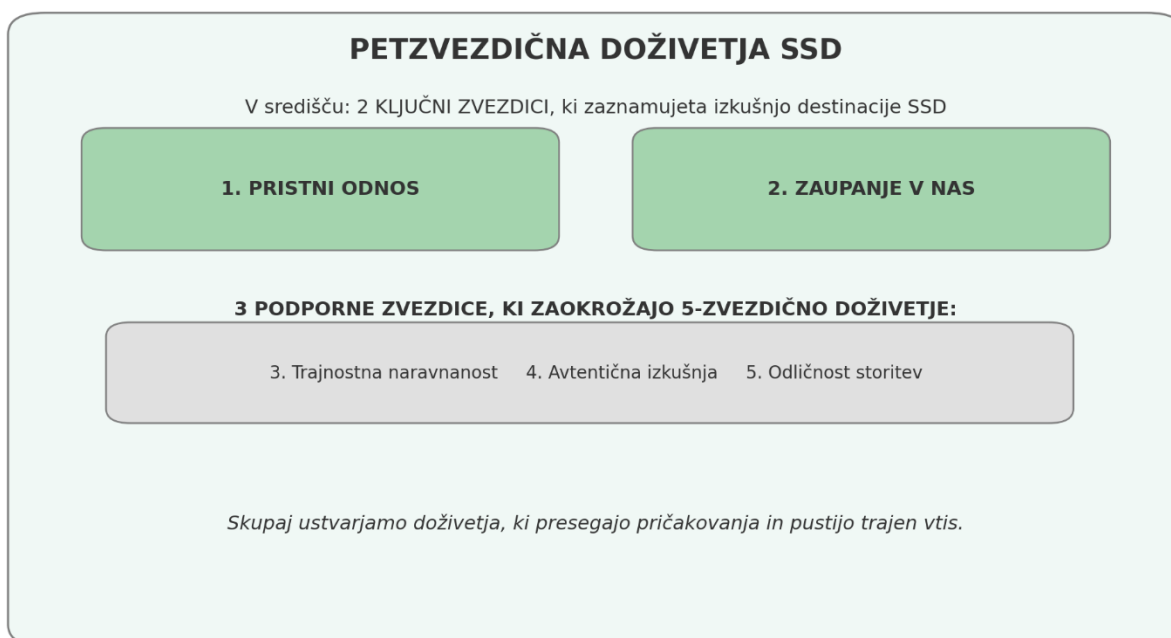
Poseben poudarek namenjamo spodbujanju strukturiranega povezovanja med ponudniki nastanitvenih in gostinskih storitev, lokalnimi prevozniki, pridelovalci in ponudniki lokalne prehrane, upravljavci naravne in kulturne dediščine, organizatorji dogodkov ter drugimi nosilci in podporniki turistične ponudbe.

Cilj celostnega povezovanja je doseči višjo raven usklajenosti in sinergije, ki omogoča razvoj konkurenčnih, prepoznavnih in celovitih turističnih produktov, z možnostjo povezovanja v turistične pakete in implementacijo v petzvezdična doživetja. Priložnost usklajenega nastopa destinacije na trgu bo prispevala k uravnoteženemu razvoju na socialnem, okoljskem in ekonomskem področju, obenem pa se krepijo konkurenčnost, prepoznavnost in trajnostna identiteta Spodnje Savinjske doline kot avtentične butične zelene destinacije.

Prednost celovite destinacije SSD je namreč ravno v tem, da kljub razpršeni ponudbi po Spodnji Savinjski dolini zagotovimo konstantno kakovost storitev in doživetja s pristnim lokalnim pridihom.

Za obiskovalce in turiste destinacije Spodnja Savinjska dolina si želimo, da destinacijo SSD in petzvezdična doživetja SSD začutijo z glavnima dvema zvezdicama – pristnim odnosom in zaupanjem v nas.

Slika 2: Petzvezdična doživetja destinacije SSD

1.2 Vizija in poslanstvo Slovenije na področju turizma, trajnostne rasti in digitalizacije

Slovenija razvija uravnotežen zelen butični turizem višje kakovosti in z manjšim odtisom, ki je generator vrednosti, pospeševalec trajnostnega razvoja, urejenega okolja in cvetoče kulture, z multiplikativnimi učinki za vse. Slovenija je dober in ponosen gostitelj ter skrben upravitelj in varuh naše narave, kulture in skupnosti za zadovoljne prebivalce, motivirane zaposlene in navdušene obiskovalce ter za naše zanamce (SST 2022–2028).

Vizija in poslanstvo razvoja slovenskega turizma

»ZELENA BUTIČNOST. Manjši odtis. Večja vrednost za vse.«

Pomembno je zavedanje vrednosti lastnih danosti in lokalnega (avtentičnega) karakterja. Zaveza ostaja pomen trajnostnega delovanja, skrbno, temeljito, poglobljeno, povezano, kakovostno in inovativno. Poudarek je na še bolj poglobljenem sodelovanju in povezovanju ter krepitevi lokalnih skupnosti, regij in Slovenije kot celote.

POSLANSTVO deležnikov slovenskega turizma je s tem dvig dodane vrednosti ter da v zastavljenem strateškem obdobju sledimo strategiji *Nekaj več in veliko bolje*, ki je usmerjena v zmerno povečanje obsega kapacitet in fizičnih kazalnikov razvoja, predvsem pa v precejšnji dvig kakovosti in konkurenčnosti ter ustvarjanje večje vrednosti za vse (Strategija slovenskega turizma 2022–2028, str. 12).

Slika 3: Pojasnilo vizije SST 2022–2028

Še naprej gradimo „zeleno zgodbo“ Slovenije, pri čemer odločno krepimo zeleno vrednost – nadgrajujemo zeleno infrastrukturo in ponudbo ter v ponudbi in podobi krepimo avtentične (kulturne) elemente.

ZELENO =
OKOLJSKA +
DRUŽBENO-KULturna +
EKONOMSKA TRAJNOST,
z močnim slovenskim zelenim lokalnim
karakterjem

Pospešujemo butičnost – kakovostno ponudbo (ki jo odlikujejo principi lokalnega karakterja, kulturnih vsebin, trajnostnega razvoja, odgovornega doživljanja narave, premium stonitev, 5-zvezdičnih doživetij, personalizirane izkušnje, vrhunske gastronomije, tehnoloških inovacij in digitalno podprtih procesov). Ustvarjamo ponudbo z višjo dodano vrednostjo, po meri zahtevnejšega in odgovornega obiskovalca.

BUTIČNO = PREMIUM
+ AVTENTIČNO (PRISTNO SLOVENSKO – izražen LOKALNI
KULTURNI KARAKTER DESTINACIJ)

ZELENA BUTIČNOST.

Manjši odtis. Večja vrednost za vse.

Naša zelena zaveza se izraža v manjšem (okoljskem in družbenem) odtisu. Uspešno ohranjamo biodiverziteti, kakovost okolja in naravnih vrednot ter z upoštevanjem nosilnih zmogljivosti ravnotežje med življenjem in obiskom.

Razvijamo turizem višje dodane vrednosti V INTERESU VSEH DELEŽNIKOV:

- 1 ZADOVOLJNA LOKALNA SKUPNOST (uravnotežen razvoj turizma, ki prinaša vrednost v lokalno ekonomijo, podpira vloške v urejeno okolje ohranjeno naravo in kulturno krajino, prinaša nove priložnosti za mlade, krepi lokalno identiteto ter omogoča ohranjanje kulturne dediščine).
- 2 USPEŠNA PODJETJA, ki skrbijo za MOTIVIRANE in ZADOVOLJNE ZAPOSLENE in vlagajo v razvoj ponudbe.
- 3 NAVDUŠENI OBISKOVALCI, ki dobijo bolj poglobljeno izkušnjo, ostanejo dlje in potrošijo več, cenijo tako naravo kot kulturne vsebine in avtentični karakter destinacij, radi priporočajo naprej in se vračajo.

POJASNILO VIZIJE

Vir: SST 2022–2028, str. 130

S tem se za doseganje vizije slovenskega turizma razvoj turizma strateško usmerja v ciljno tržno pozicioniranje zelene butične destinacije za individualnega odgovornega gosta, ki ceni naravo, zdravje, kulturna doživetja in avtentični karakter lokalnih skupnosti. Zelo pomemben faktor je upoštevanje trajnostnih vidikov, valorizacije kulturne identitete, učinkovite digitalne preobrazbe in vseh omejitvenih dejavnosti (SST 2022–2028, str. 131).

Vizija in poslanstvo digitalne preobrazbe slovenskega turizma

»Turizem so ljudje, ampak ljudje uporabljajo tehnologijo in digitalna preobrazba bo postala del prihodnjega turističnega razvoja,« je na svojem predavanju povedala dr. Ljubica Knežević Cvelbar.

Z digitalno preobrazbo se namreč obenem dogaja močan preskok v razmišljanju in doživljanju turizma kot panoge. Digitalna preobrazba temelji na opremljenosti in kadrih (je doprinos kadrom, in ne zamenjava zanje, kar je pogosto pomislek), informacijskih sistemih, spremembi organizacijske strukture ter kulture ali miselnosti, kot že rečeno. Doprinaša k dodani vrednosti, zmanjša

Vizija strategije digitalne preobrazbe slovenskega turizma

»Slovenija postane vzorčni primer pametne destinacije, ki krepi in spodbuja razvoj trajnostnih, butičnih, personaliziranih in inovativnih doživetij.«

negativne vplive turizma na okolje in personalizira doživetje gosta.

(Strategija digitalne preobrazbe slovenskega turizma 2022–2026, str. 11)

POSŁANSTVO STRATEGIJE DIGITALNE PREOBRAZBE je, da opolnomočimo deležnike za podatkovno podprto odločanje, povečamo dodano vrednost, konkurenčnost in odpornost turizma, zagotovimo trajnostno preobrazbo, personaliziramo doživetja za gosta, izboljšamo znanje in digitalne kompetence zaposlenih ter zagotavljamo višjo kakovost bivanja za lokalno prebivalstvo (Strategija digitalne preobrazbe slovenskega turizma 2022–2026, str. 19).

Eden izmed osmih kvantitativnih strateških ciljev Strategije digitalne preobrazbe slovenskega turizma 2022–2028 je tudi, da se 75 % vodilnih destinacij vključi v indeks digitalne zrelosti turizma.

Celovito uvajanje pametne digitalizacije v slovenski turizem je neizogibno, če želimo nadaljevati izboljšanje in nadgradnjo kakovosti, ugotavljajo snovalci SST 2022–2028.

Digitalizacija mora biti usmerjena v celostno povezovanje vseh obstoječih in novih informacijskih, rezervacijskih in statistično-podatkovnih baz ter naj bo vodena s ciljem učinkovite podpore poslovanju, trženju, spremljanju, načrtovanju, upravljanju tokov in prihodnjega usmerjanja razvoja turizma.

V nastalem dokumentu SRT SSD 2025–2030 celostno sledimo ciljem Strategije slovenskega turizma 2022–2028 in Strategije digitalne preobrazbe slovenskega turizma 2022–2026. Dokument je tako usklajen s strateškimi dokumenti na državni ravni in ravni Evropske unije.

1.3 Vizija in poslanstvo destinacije Spodnja Savinjska dolina

V sklopu projekta Povezovanje turističnih potencialov Spodnje Savinjske doline (PTP SSD) je bilo na izvedeni delavnici 12. 1. 2023, ki je bila fokusno namenjena vzpostaviti temeljev CGP destinacije SSD, izpostavljeno sedem vrednot, ki se zrcalijo skozi vizijo in poslanstvo destinacije v nastanku.

Slika 4: Destinacija SSD in sedem vrednot, ki jo odražajo

7 IZBRANIH VREDNOT kot odraz identitete SSD	
 Srčnost	Domačnost, gostoljubje in pristnost, ki jo obiskovalec začuti.
 Trajnost	Zavestno delovanje v korist narave, podnebja in prihodnjih generacij. SSD skrbi za ravnovesje med obiskovalci in življenjem domačinov.
 Avtentičnost	Ohranjanje in interpretacija lokalnih zgodb, običajev, – vse tisto, kar SSD dela »resnično edinstveno in pristno«.
 Inovativnost	Povezovanje tradicije s sodobnimi rešitvami v doživetjih (npr. digitalna izkušnja v Ekomuzeju, grajska igra pobega na Žovneku ipd.).
 Raznolikost	Ravnine, griči, reke, hmeljišča in kulturna dediščina – vse na dosegu kolesarskega izleta.
 Dostopnost	SSD je geografsko in infrastrukturno dostopna destinacija za vse generacije – zanimiv izziv za aktivne obiskovalce in turiste.
 Varnost	Obiskovalec se v SSD počuti varnega, tako v naravi kot med ljudmi. Zanesljivo okolje za raziskovanje in turistični obisk.

Vir: LAS SSD, projekt PTP SSD (izvedena delavnica)

S tem se tudi VIZIJA destinacije odraža skozi srčnost, zavezanost zelenemu, trajnostnemu turizmu, avtentičnost, prijaznost, strast do tradicije, butičnost, varnost, okolijsko odgovornost, skrb za zdravje, medgeneracijsko sožitje, dobrobit lokalnega prebivalstva in obiskovalcev/turistov, pristnost, inovativno prisrčnost ...

VIZIJA DESTINACIJE SSD

Krajša različica:

Postati trajnostna hmeljarska in pivovarska prestolnica Slovenije, kolesarjem ter pohodnikom prijazna destinacija z bogato avtentičnostjo naravne in kulturne dediščine ter destinacija, ki preseneti z raznolikostjo in obenem povezanostjo doživetij, ki jih odraža savinjska srčnost doline zelenega zlata.

Daljša različica:

Spodnja Savinjska dolina (p)ostaja trajnostna, zelena hmeljarska in pivovarska prestolnica Slovenije, središče avtentičnih zgodb, doživetij in gostoljubja. Turistično se razvija kot kolesarjem in pohodnikom prijazna destinacija, ki navdušuje z raznolikostjo krajine, kulturno in naravno dediščino ter dogodki z edinstvenim značajem.

Skozi razvoj petzvezdičnih doživetij, gastronomskega turizma na podeželju in srčnega povezovanja lokalnih deležnikov destinacija gradi svojo prepoznavnost na dediščini doline zelenega zlata – z jasnim pogledom v trajnostno prihodnost.

1.4 Celostna grafična podoba (CGP) destinacije SSD

Pri ustvarjanju CGP destinacije je bila upoštevana izraznost identitete SSD skozi logotip, barvno shemo in tipografijo (sporočilnost logotipa) ter geslo (podrobneje predstavljeno v poglavju 1.5). Za izdelavo CGP destinacije je bil izbran zunanji izvajalec April 8, digitalna agencija, d. o. o., ki je celostno podobo pripravil v sklopu izdelave e-kataloga destinacije SSD.

Za destinacijski logotip Spodnje Savinjske doline so bili upoštevani komentarji in želena rešitev (obrnjene kobule navzdol), kot je bilo opredeljeno na delavnici projekta PTP SSD 12. 1. 2023 in podanih komentarjih znotraj ankete.

V januarju 2023 je bila izvedena tudi spletna anketa glede imena destinacije in možnosti gesla. Poslana je bila vsem šestim županom in partnerskim občinam destinacije SSD ter javno objavljena na Facebook strani turizma Žalec. Med štirimi različicami je bil izbran logotip s korekcijo obrnjene kobule in potrjen s strani vseh šestih županov partnerskih občin.

Logotip zajema vse karakteristike odličnega logotipa: preprostost, relativnost, nepozabnost, brezčasnost in vsestransko prilagodljivost.

Predstavlja povezavo med hmeljem, pivom, dolino, reko in šestimi občinami. Kobula hmelja, ki predstavlja središče našega simbola, je postavljena v krogu nad centrom in ima šest lističev, ki predstavljajo šest združenih občin v skupno destinacijo.

Slika 5: Logotip destinacije SSD – slovenska in angleška različica

Vir: ZKŠT Žalec, Celostni priročnik CGP destinacije SSD (oblikovanje April 8, 2022)

V negativu lističi hmelja prikažejo obris hribov in doline, skozi center katere se vije krivulja, ki je interpretirana kot reka ali kolesarska pot skozi dolino. Z vijugo so ponazorjene krivulje reke, dolge ceste, kolesarskih poti oz. z drugimi besedami pot do hmelja.

Z barvno shemo so opredeljene barve, ki se ujemajo z glavno barvo – zlatasto rumeno, ki ponazarja barvo piva (zelenega zlata), ter zeleno barvo, ki ponazarja hmelj in bogato zeleno naravo, prefinjenost in eleganco. Zlatorumena in zelena kombinacija ponazarjata tradicijo in zgodovino. H glavnima barvama je dodana še svetlejša zelena, ki bolj pooseblja hmelj, ter odtenek sive za vse svetlejše različice logotipa.

Celovita obrazložitev je v priročniku CGP SSD (priloga k SRT SSD 2025–2030).

1.5 Identiteta destinacije Spodnja Savinjska dolina skozi slogan

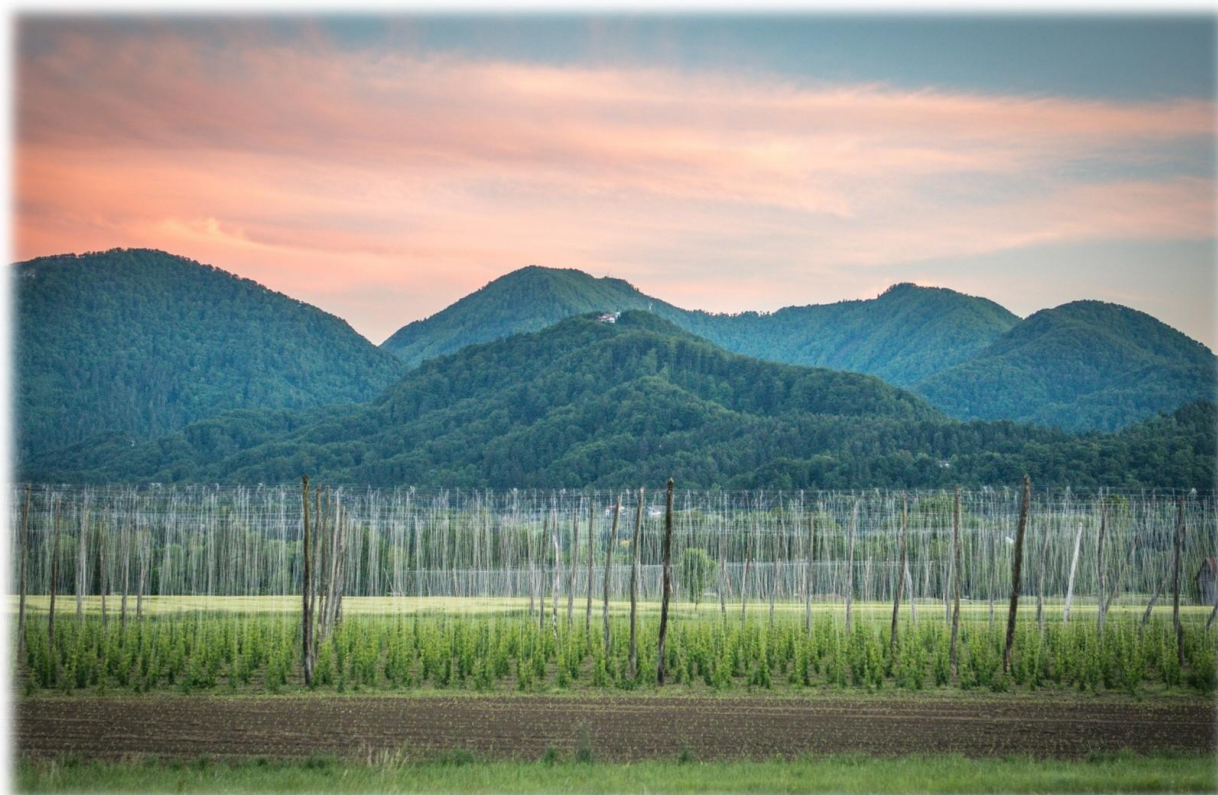
Skozi snovanje destinacijske zgodbe in uresničevanje projekta PTP SSD se je ves čas prepletalo razmišljanje vseh deležnikov o definiranju identitete Spodnja Savinjska dolina, o tem, kaj jo dela edinstveno, posebno in unikatno.

Na vprašanje, na kaj posameznik pomisli ob imenu Spodnja Savinjska dolina, so izstopali odgovori: hmelj, dolina hmelja, zelena, Savinja. Vedno znova smo se vračali k preprosti definiciji, da je Spodnja Savinjska dolina preprosto dolina zelenega zlata.

SLOGAN: SPODNJA SAVINJSKA DOLINA – DOLINA ZELENEGA ZLATA

Da te preproste tri besede: DOLINA – ZELENO ZLATO zaokrožajo utrip destinacije in vse, kar se v njej dogaja, je stkano iz esencialne zgodbe in življenja Savinjčanov, ki jim je hmelj od nekdaj predstavljal gospodarski in kulturnozgodovinski razvoj. Na eni strani vir preživetja, na drugi strani bogato socialno, kulturno dogajanje.

Slika 6: Panorama hmeljske kulise SSD

Vir: ZKŠT Žalec

Danes predstavlja pridelava hmelja v Spodnji Savinjski dolini za Slovenijo pomemben doprinos. Avtohtoni *savinjski golding* namreč velja za svetovno priznano odlično vrsto hmelja. Prav tako je po pridelavi hmelja Slovenija četrta v Evropi in šesta na svetu ter izvozi 99 % pridelka hmelja, ki se uporabi za proizvodnjo piva, manjši del pa še v farmacevtski in kozmetični industriji ter za pripravo čajnih mešanic.

Hmeljarstvo in pivovarstvo kot nosilni steber identitete SSD:

- mikropivovarstvo kot inovativna zgodba destinacije:
 - prva fontana piva na svetu – Fontana piv Zeleno zlato, odprta v Žalcu leta 2016;
 - uspešni lokalni mikropivovarji, kot so Clef, Green Gold in Flajs;
 - podporni Inštitut hmeljarstva in pivovarstva Slovenije (IHPS) s sedežem v Žalcu, ki vari za ZKŠT Žalec pivo Simon Kukec, v poklon izjemnemu lokalnemu pivovarju globalnega slovesa;
- Ekomuzej hmeljarstva in pivovarstva v Žalcu:
 - inovativna interpretacija dediščine skozi VR-zgodbo v ekomuzeju;
 - ekomuzej predstavlja potencial nadgradnje z digitalizacijo v petzvezdično doživetje;
 - izobraževalno-senzorično doživetje z mednarodnim potencialom;
- uporaba hmelja v kulinariki in kozmetiki:
 - jedi z dodatkom hmelja – razvita kolektivna blagovna znamka Zeleno zlato;
 - lokalna proizvodnja kozmetike z izvlečki hmelja (mila, olja, kreme);
- ohranjanje etnoloških običajev in dogodkov:
 - dan hmeljarjev v Braslovčah, tradicionalni hmeljarski likof, izbor hmeljarske princeze in starešine;
 - prireditve, kot so Kriglfest, odprtje in zaključek fontane na Fontani piv Zeleno zlato v Žalcu, Clefovi poletni večeri in številni družabni dogodki;
- iskrena pripadnost žlahtni zeleni rastlini:
 - živ odnos do hmelja se izraža v stalni nadgradnji doživetij, ki povezujejo naravno, kulturno in pivsko dediščino v celovito turistično zgodbo destinacije SSD.

Kot zanimiva izpeljanka gesla v marketinške namene je na delavnici med snovalci destinacijskega turizma nastala naslednja izpeljanka, ki omogoča ustvarjalne različice:

✓ »Aktivnost« je zlato. Zeleno zlato ...

- ✓ »Srčnost« je zlato. Zeleno zlato ...
- ✓ »Trajnost« je zlato. Zeleno zlato ...

***Destinacija Spodnja Savinjska dolina – dolina zelenega zlata
s tem ohranja avtentičnost, (p)ostaja prepoznavna, atraktivna,
edinstvena destinacija, ki opozarja nase in izraža turistični potencial,
ki s povezanostjo doživetij ponosno doprinaša k mozaiku
gradnje odličnih trajnostnih in zanimivih destinacijskih zgodb slovenskega turizma.***

Metode dela oblikovanja strateškega dokumenta destinacije SSD

Ideja po destinacijskem povezanem sodelovanju občin Spodnje Savinjske doline je tlela že nekaj let. Pobudo za skupno operacijo, ki bo naslavljala problem slabe povezanosti deležnikov na področju turizma, problem kakovosti življenja vseh generacij v Spodnji Savinjski dolini in bi nekaj doprinesla tudi k dopolnitvi infrastrukture za dobro obveščenost prebivalcev, je podal območni svet Območnega razvojnega partnerstva Spodnje Savinjske doline (OS ORP SSD) na predlog Zavoda za kulturo, šport in turizem (ZKŠT) Žalec z direktorjem zavoda mag. Boštjanom Štrajharjem na 49. seji 20. 4. 2022. Na podlagi sklepa s te seje so strokovni sodelavci LAS SSD pripravili osnutek in predlog operacije »Povezovanje turističnih potencialov SSD« predložili v obravnavo upravnemu odboru LAS.

Upravni odbor LAS SSD se je s predlogom operacije seznanil in ga obravnaval na svoji 16. redni seji 7. 6. 2022. Sprejel je sklep št. 3, da potrjuje načrtovano skupno operacijo celotnega območja LAS Spodnje Savinjske doline. Za pripravo celotne vloge in sklic dopisne seje skupščine SSD se je zadalžilo vodilnega partnerja. V skladu s 4. sklepom 16. redne seje UO LAS SSD se je za pripravo celotne vloge, sklic in izvedbo dopisne seje skupščine SSD zadalžil vodilni partner LAS SSD, RA Savinja. Dopisna seja skupščine se je začela z odposlanim e-sporočilom in priloženimi dokumenti 20. 6. 2022 ob 14.55, končala pa se je 28. 6. 2022 ob 24.00. Izvedena je bila v skladu s Strategijo lokalnega razvoja za obdobje 2014–2020 (poglavje v SLR 13.3. Opis kadrovskih kapacitet, finančni viri, izkušnje in znanje) ter na pobudo vodilnega partnerja LAS.

Skupščina LAS SSD je skladno s poglavjem 13.3 Opis kadrovskih kapacitet, finančni viri, izkušnje in znanje v SLR LAS SSD, 20. členom Pravilnika o postopkih izvedbe javnih pozivov LAS SSD ter na predlog upravnega odbora LAS SSD potrdila skupno operacijo celotnega območja LAS Spodnje Savinjske doline z nazivom »Povezovanje turističnih potencialov SSD«, katere prijavitelj je LAS SSD.

V juniju 2022 je tako po potrditvi projekta »Povezovanje turističnih potencialov Spodnje Savinjske doline« in odobritvi sredstev Evropske unije iz Evropskega sklada za regionalni razvoj

sledil začetek povezovanja destinacije in priprava prve projektne zasnove skupne Strategije razvoja turizma Spodnje Savinjske doline (SRT SSD 2023–2028), ki je bila izhodišče za SRT SSD 2025–2030.

LAS SSD in vseh šest občin je predlagalo delovno skupino turističnih predstavnikov posamezne občine, z glavnimi koordinatorji projekta PTP SSD: Jolando Ivanuša (ZKŠT Žalec), Mirjano Bevanda in Jako Strojanskom (oba RA Savinja) ter zunanjim sodelavcem Domnom Vogelsangom (direktor destinacije Rogla - Pohorje, LTO Rogla - Zreče). Skozi delavnice je skupaj s povabljenimi deležniki destinacije za namen aktivnosti projekta destinacijskega razvojnega dokumenta nastala skupna vizija, poslanstvo, in CGP destinacije SSD. Sledila je SWOT-analiza, kot tudi analize po posameznih občinah (osredotočeno na časovno obdobje od leta 2019 dalje). Podatke so posredovale občine, pridobili smo jih iz Statističnega urada Republike Slovenije, kot tudi iz analiz vprašalnikov posameznih turističnoinformacijskih centrov (mnenj deležnikov turizma in gospodarstva ter obiskovalcev in turistov destinacije) ter urejenih evidenc LAS SSD.

Slika 7: Prvi skupni katalog destinacije SSD

Vir: ZKŠT Žalec, destinacija SSD

S preučitvijo obstoječih produktov destinacije, skozi konstruktivne »brainstorming« debate in s povezovalnimi srečanji deležnikov destinacije smo preučili potenciale ter ustvarili skupna doživetja. Nastal je prvi skupni promocijski material – digitalni katalog destinacije Spodnja Savinjska dolina, dosegljiv na povezavi: <https://catalogue.savinja-valley.com>.

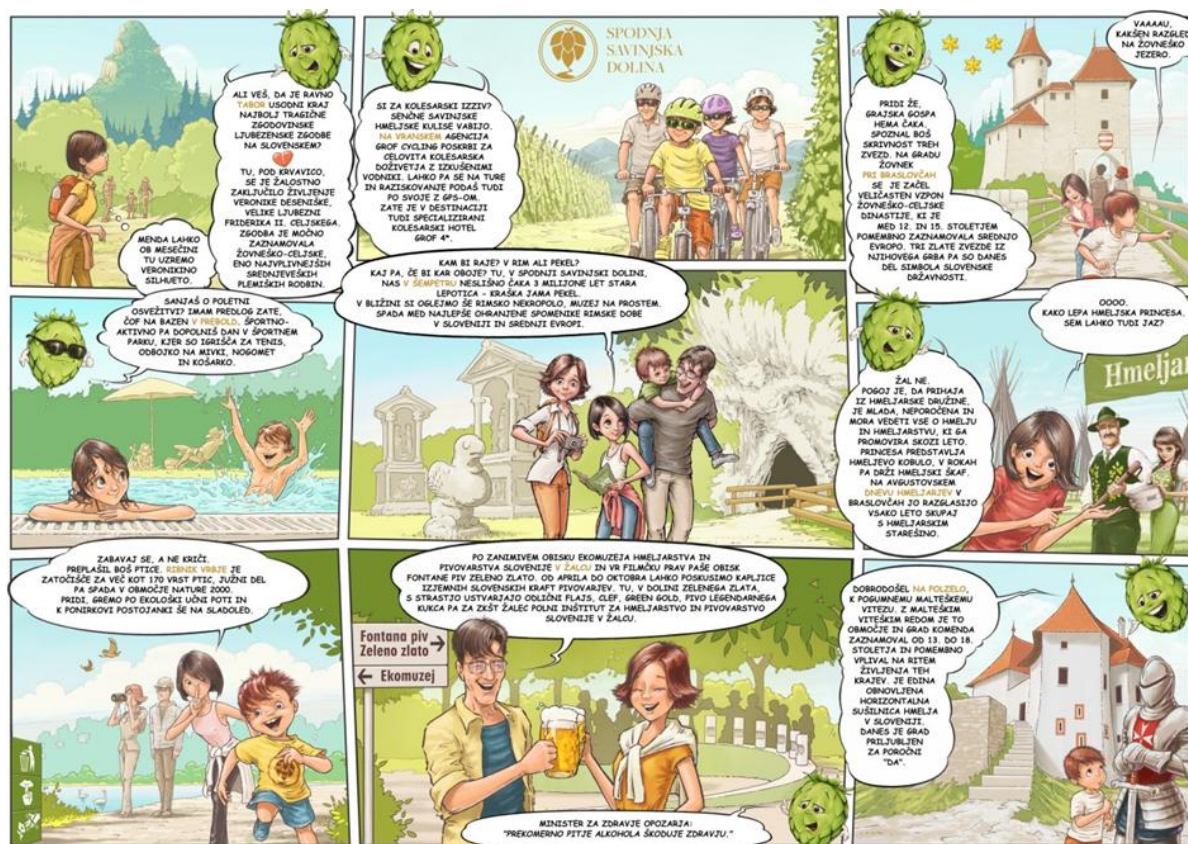
Do zdaj so namreč obstajale številne nepovezane brošure in letaki posameznih občin, odslej pa je na voljo prvi skupni promocijski katalog.

Katalog SSD je v tiskani in digitalni obliki, v štirih jezikih (slovenski, angleški, italijanski, nemški) in opremljen s QR-kodo.

V vseh turističnoinformacijskih centrih je na voljo tudi destinacijski strip, ki je nastal v sklopu drugega destinacijskega projekta LAS SSD »Hip zgodba« leta 2024, v sodelovanju Jolande Ivanuša, za ZKŠT Žalec (vsebinska zasnova) in Mladena Melanška (stripovska zasnova).

V zgodbi štiričlanska družina raziskuje Spodnjo Savinjsko dolino. Družino sestavljajo mama kulturnica, oče pivoljubeč, hči najstnica, ki je goreča zagovornica ekologije, in sinček, radovedni raziskovalec in kolesar. Destinacijo jim pomaga predstaviti najboljši poznavalec destinacije Hmeljko.

Slika 8: Strip Destinacija SSD

Vir: ZKŠT Žalec, destinacija SSD, avtorja: Jolanda Ivanuša in Mladen Melanšek, 2024

S konsenzom in delavnico v aprilu 2023 smo določili kazalnike strategije razvoja turizma SSD, ki jih bomo spremljali in uresničevali v obdobju 2023–2028. Sledili so cilji in ukrepi za izvajanje SRT SSD 2025–2030.

Cilji SRT SSD 2025–2030 so skladni z nacionalnimi, regionalnimi in lokalnimi razvojnimi dokumenti, kar bo omogočilo doseganje celovitih multiplikativnih učinkov.

Delovna srečanja so nakazala tudi odličen potencial, da se pod blagovno znamko Zeleno zlato, ki je bila do zdaj le v aktivnem ustvarjanju Občine Žalec, nadaljuje in nadgrajuje razvoj celotne lokalne destinacijske zgodbe povezanih ponudnikov SSD.

Pri pripravi SRT SSD smo upoštevali tudi realnost izvedbe ukrepov glede na konstantne in hitre spremembe v Sloveniji ter glede na globalne negotovosti zaradi podnebnih sprememb in s tem nepredvidenih izzivov, ki vplivajo na glavni del sezone turizma v SSD (zunanje »outdoor« aktivnosti – pohodništvo in kolesarstvo). Vse večji faktor je tudi digitalizacija v turizmu, dodana vrednost, ki jo lahko destinacija ponudi, je še konstantno izobraževanje kadra in »people skills« oz. vedenjski vzorci, ki vplivajo na petzvezdična doživetja.

SRT SSD je živ dokument, njegovo izvajanje bo ažurno vrednoteno, po potrebi tudi dopolnjeno, nadgrajeno. Trendi in razvoj, vključno s spremembami, so stalnica, ki se jih za konkurenčen nastop na turističnem trgu še kako kompleksno zaveda novonastala destinacija SSD.

2 TRENDI NA PODROČJU RAZVOJA TURIZMA

Da lahko svet zastane in globalno v celoti ohromi vse sfere našega življenja, se nam je do marca 2019 zdelo nemogoče. Po izkušnji s pandemijo covida-19, ki je izbruhnila decembra 2019 na Kitajskem in se je v Slovenijo prvič potrjeno razširila marca 2020, in z naslednjim udarcem, bližino ukrajinske vojne in migracijami v evropskem prostoru, je postalo jasno, da bosta vrednoti zdravja in varnosti tudi v strateškem obdobju 2022–2028 zasedali eno izmed prvih mest na lestvici ključnih faktorjev pomembnosti za izbiro turistične destinacije.

Spremembe na strani povpraševanja, drugačna pričakovanja in s tem izzivi ponudbe vodijo k vzpostavljanju novih odnosov med destinacijami in obiskovalci oz. gosti.

Vstopamo pa tudi v svet Turizma 4.0, to je trajnostni model sodelovalnega turizma, ki stremi k zmanjševanju negativnega vpliva turizma, hkrati pa se osredotoča na izboljšano splošno izkušnjo.

Tako je vse bolj v ospredju združevanje digitalnega (virtualna resničnost »metaverse« in NFT) ter fizičnega sveta v eno, obogateno turistično doživetje.

Rezultat je nova oblika dinamičnega sistema sodelovanja med vsemi deležniki v turizmu, ki pospešuje nastanek nove generacije turističnih aplikacij, storitev in procesov za njimi, ki temeljijo na resničnih potrebah, željah in pričakovanjih turistov. Od leta 2017 dalje poteka več nacionalnih in mednarodnih raziskovalnih in razvojnih projektov Tourism 4.0 (<https://tourism4-0.org/t4-0-projects/>).

V nadaljevanju izpostavljamo nekaj ključnih trendov povpraševanja in ponudbe, ki jim sledi nacionalna strategija po najaktualnejših svetovnih trendih na področju turizma, izpostavljenih za Slovenijo. Povzeto po SST 2022–2028 (str. 72–73).

Preglednica 1: Svetovni trendi v turizmu, pomembni za Slovenijo

GLOBALNI TRENDI	
1.	Namesto enega ali dveh daljših več krajših dopustov s prilagoditvami trendom, omejitvam ogljičnega odtisa in trajanju krize covida-19.
2.	Kritičen odnos do razmerja med kakovostjo in ceno na podlagi preteklih potovalnih izkušenj.
3.	Pomen avtentičnosti in lokalnosti destinacije.
4.	Vse večja priljubljenost preživljanja aktivnega dopusta.
5.	Naraščajoče povpraševanje po dopustu, povezanem s sprostitvijo, t. i. begu iz vsakdanjega življenja.
6.	Potovanja z avtom, avtobusom ali vlakom – t. i. »Low Travel«.

Vir: Povzetek SST 2022–2028, str. 72–73

2.1 Ključni trendi na strani povpraševanja

Potovanja s ciljem transformacije (potovanja, ki ciljajo na osebnostno preobrazbo): rast se pričakuje predvsem na področju ponudbe programov, namenjenih dobremu počutju, zdravju, osebnostni rasti, obisku odmaknjenih lokacij oz. bivanju v naravi.

Srebrni turisti: do leta 2050 bo 34 % populacije v Evropi starejše od 60 let, kar predstavlja trg 223 milijonov prebivalcev, ki iščejo storitve zdravja in dobrega počutja ter kulturne in izobraževalne vsebine.

Rastoče destinacije: vse bolj raste povpraševanje in zanimanje za manj znane destinacije, ki se hitro uveljavljajo in postajajo prepoznavne na turističnem trgu. Mednje vsekakor spada tudi Slovenija.

Svetovni trendi predstavljajo odlično priložnost za destinacijo SSD.

Milenijci – generaciji Y in Z: do leta 2025 bodo milenijci predstavljali 50 % vseh turistov. Njihov interes je usmerjen v raziskovanje, interakcijo in čustvena doživetja. Pričakujejo povezavo vsakdanjika s potovanji. Zahtevajo doživetje, ki je digitalno podprto. Odločajo se hitro in pričakujejo visoko raven personalizacije storitev. Hkrati se zavedajo lastnega vpliva na okolje in družbo, zaradi česar so jim pomembne trajnostno naravnane storitve.

2.2 Ključni trendi na strani ponudbe

- **Varnost:** zagotavljanje varnosti je ena najpomembnejših prioritet turističnih ponudnikov. Poleg fizične varnosti turistov je vse pomembnejša kibernetika varnost (angl. *cyber security*). Prizadevanja destinacij morajo biti usmerjena v varnost in higieno, zdravje in dobro počutje tako narave oz. celotnega planeta kot tudi ljudi.
- **Digitalna transformacija in pametne rešitve:** turistična podjetja uvajajo tehnološke rešitve, ki so v preteklosti že spremenile proizvodna podjetja; pričakuje se vse hitrejša prilagoditev tehnologij s področja Industrije 4.0 v turizmu. Poudarek je na prefinjenosti tehnoloških rešitev. Trendi v turizmu kažejo večjo osredotočenost na inovacije in pametne tehnološke rešitve ter digitalizacijo kulturne dediščine.
- **Pridobivanje, zadrževanje in izobraževanje kadrov:** zaradi sezonske narave dela in delovnih pogojev je globalno, posebej pa regionalno, izjemen izziv pridobivanje in izobraževanje kakovostnega kadra na področju turizma. Izobraženi, usposobljeni in

motivirani turistični delavci bodo lahko z nasmehom, prijaznim pogledom, kakovostno ponudbo, odličnimi turističnimi produkti in predanostjo gostom dosegli visoko stopnjo zadovoljstva in medsebojnega zaupanja. To bo Slovenijo trdno zasidrlo na turističnem zemljevidu najboljših destinacij sveta.

POVZETO LAHKO ZA TRENDE STRNJENO POUDARIMO NASLEDNJE:

- Oddihi bodo krajši, z rezervacijami bliže datumu oddiha, v destinacije z neokrnjeno naravo (gorske in sredozemske) in manjšo obiskanostjo v oddaljenosti do 500 oz. 700 km, po možnosti z lastnim prevozom.
- Visoki higienski standardi bodo stalnica in eno izmed meril za izbiro nastanitve.
- Ključne bodo majhnost ponudnika, hitra dostopnost in korektne servisne storitve.
- Domači turisti bodo od ponudbe pričakovali še več.
- Naraščajoče bo povpraševanje za butične nastanitve in doživetja.
- Na področju poslovnih srečanj bodo najprej oživel korporativni dogodki, sledila bodo motivacijska srečanja.
- Država bo še močnejše spodbujala ter Slovenijo promovirala kot gastronomsko in butično destinacijo.
- Ponudniki bodo še naprej skrbeli za trajnostno poslovanje v turizmu, zeleno krožno gospodarstvo, okolijsko ozaveščenost, certificiranje nastanitvenih obratov in produktov ter digitalno podprta doživetja in promocijo na digitalnih medijih.
- Turizem bo še bolj zelen, varen, zdrav, vključujoč in čim bolj izkustven. Namreč, spomini in občutja se ljudem oz. turistom najbolj vtisnejo v spomin.

Predvsem je pomembno, da destinacijske turistične organizacije kot podaljšane roke lokalnih skupnosti prevzemajo odgovornost za razvoj trajnostnega, empatičnega, občutljivega in odgovornega pristopa k razvoju turizma in pri tem spoštujejo vsa bogastva destinacije – okolje, sredstva, družbenokulturne interese turistov in zmogljivosti gostiteljske skupnosti. Ključna sta zaveza in spoštovanje interesov vseh deležnikov za dobrobit gostiteljske skupnosti, poslovne skupnosti in turistov.

2.3 Aktualni globalni in slovenski turistični rezultati 2024

Po podatkih Svetovne turistične organizacije (UN Tourism) je bil mednarodni turizem v letu 2024 skoraj v celoti obnovljen na raven pred pandemijo (99 %). Zabeleženih je bilo 1,4 milijarde

mednarodnih prihodov, kar predstavlja 11-odstotno rast v primerjavi z letom 2023 oziroma 140 milijonov več prihodov.

Evropa je v letu 2024 zabeležila 1 % več prihodov kot v rekordnem letu 2019 in 5 % več kot v letu 2023, kar potrjuje njeno vlogo vodilne svetovne turistične regije.

Slovenski turizem je po pandemiji popolno okrevanje dosegel že v letu 2023, v letu 2024 pa še dodatno presegel svetovne in evropske trende z izjemno 8-odstotno rastjo mednarodnih prihodov v primerjavi z letom 2019. Slovenija ostaja ena najbolj prepoznavnih zelenih butičnih destinacij Evrope. Vir: Svetovni turistični barometer (UN Tourism Barometer), 2024.

3 ANALIZA IN IZHODIŠČA OBČIN ZA SKUPNO DESTINACIJO SSD

Povod za združevanje je dozorelo razmišljanje, da je turistična ponudba v Spodnji Savinjski dolini za običajnega obiskovalca pogosto preveč razdrobljena in nepovezana, kar je analiza stanja na terenu v destinaciji le še potrdila.

Za resen nastop na turističnem trgu je povezovanje in sodelovanje ključno, tako destinacijsko kot regijsko.

To je bil v marcu 2023 tudi ključni poudarek srečanja z županji in župani slovenskih občin, v sodelovanju Slovenske turistične organizacije (STO) in Skupnosti občin Slovenije (SOS), z geslom »*Povezani zmoremo več in veliko bolje*«. Zaradi stanja destinacijskega upravljanja zelo nestrpno pričakujemo priložnost formalne vzpostavitve destinacije SSD, ki je zaradi regulacije destinacij od leta 2023 zamrznjena.

ZELO POMEMBNO ZA DESTINACIJE

Prehodno obdobje: formalen status vodilnih DMO do konca leta 2023 zamrznjen, na terenu teče prilagajanje; od 1. januarja 2024 dalje uveljavitev registra DMO (STO), v drugi polovici leta 2025 predvidoma prvi razpis za razvoj destinacij.

Vir: Model destinacijskega upravljanja (STO) (STO, marec 2023)

Minister za gospodarstvo, turizem in šport Matjaž Han je poudaril pomen vloge občin, s poudarkom, da se turizem začne lokalno, daje številnim krajem utrip in pogosto spodbudi izgradnjo ali obnovo javne infrastrukture, ki je v prvi vrsti resda namenjena turističnim gostom, a imajo od nje velike koristi tudi občani. Poudaril je tudi, da se tega župani vodilnih turističnih destinacij že dobro zavedajo.

Pomemben vidik nadgradnje je tudi spodbujanje regijskega združevanja na geografsko in programsko zaokroženem območju s ciljem izgradnje še močnejše mednarodne konkurenčne pozicije območja (močne destinacijske znamke), realizacija se pričakuje v naslednjih dveh letih.

Analiza stanja destinacije SSD glede na slovenski prostor

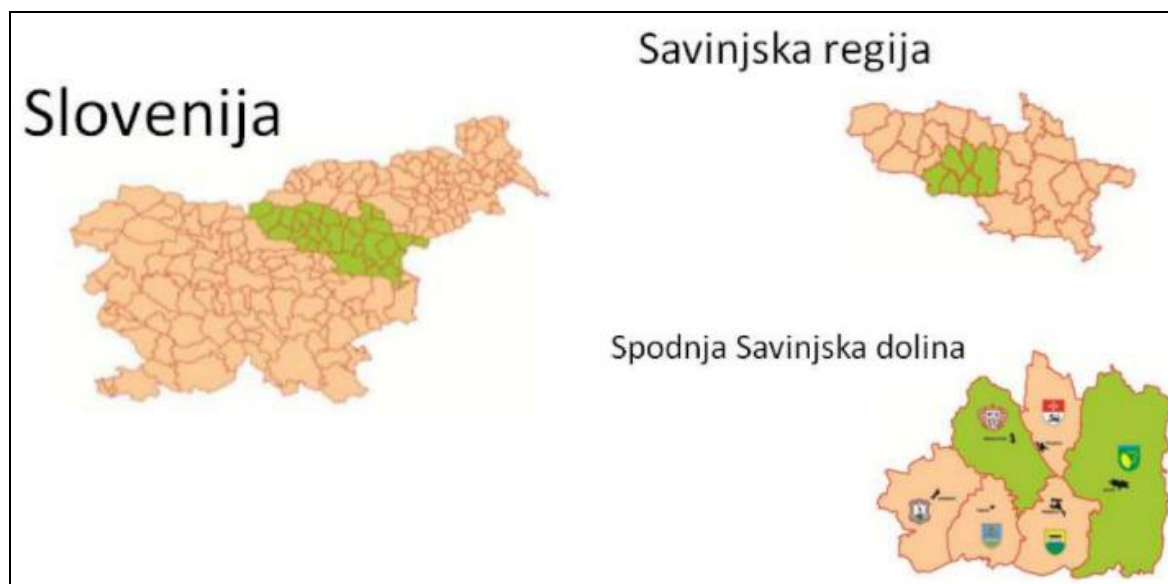
Območje Spodnje Savinjske doline leži v vzhodni kohezijski regiji in predstavlja eno izmed petih subregij Savinjske statistične regije. Območje sestavlja šest občin, in sicer Braslovče, Prebold, Polzela, Tabor, Vransko in Žalec. V nacionalni turistični klasifikaciji štirih makroregij se destinacija SSD uvršča v makrodestinacijo Termalna Panonska Slovenija, na stičišču z makroregijo Alpska Slovenija, v kateri je del preostale Zgornje Savinjske doline.

Celotno območje Spodnje Savinjske doline meri 334,8 km², kar predstavlja 1,65 % površine celotne Slovenije.

Razvojni problemi Spodnje Savinjske doline se odražajo v spreminjanju števila prebivalcev in njihovem staranju, opuščanju kmetijske pridelave in propadanju kulturne pokrajine. Hitrejši razvoj je mogoč na podlagi iniciativ lokalnega prebivalstva ter medsebojne prepletenosti domačega kapitala, zunanega kapitala ter državnih in evropskih sredstev.

Spodbuden je razvoj gospodarstva, kjer se potencial v prihodnosti kaže v veliki meri na področju trajnostnega turizma, spodbujata se trajnostni način gospodarjenja z naravnimi viri in ekološko kmetijstvo, prav tako se spodbujata uporaba obnovljivih virov energije in učinkovita raba energije, kot tudi razvoj dopolnilnih dejavnosti ter trajnostno upravljanje zavarovanih območij. Tako se bosta ohranjali biotska raznovrstnost in identiteta območja, njegova kulturna pestrost pa se bo ohranjala prek dediščine območja, s skrbnim vključevanjem v trajnostni razvoj turizma SSD.

Slika 9: Umeščenost območja Spodnje Savinjske doline v slovenski prostor

Vir: RA Savinja

Razvojna ogroženost regije (izhajajoč iz indeksa razvojne ogroženosti – IRO za posamezno regijo) oz. razvitost posamezne občine se izračunava na podlagi metodologije in vnaprej določenih kazalnikov, katerih skupek standardiziranih vrednosti kazalnikov predstavlja primerljiv rezultat.

Savinjska regija, kamor spada tudi Spodnja Savinjska dolina, je podpovprečno razvojno ogrožena regija, saj IRO za regijo znaša okoli 94 % slovenskega povprečja. Razvojno ogroženost ji najbolj izrazito zmanjšujejo kazalniki na področju zaposlenosti, pri čemer stopnja delovne aktivnosti od leta 2011 presega slovensko povprečje in investicij v osnovna sredstva, ki so bile visoke vse do leta 2014. Ugodnejša pa sta tudi kazalnika varovanih območij, katerih indeks je precej nižji kot v večini statističnih regiji, ter staranje prebivalstva, saj je indeks staranja pod slovenskim povprečjem. Na največje poslabšanje pa kaže staranje prebivalstva (4,. Pretežno izboljšanje vrednosti kazalnikov IRO je nekoliko zmanjšalo razvojno ogroženost regije, obenem pa se je za eno mesto izboljšala tudi uvrstitev regije na lestvici med vsemi regijami, ki je tako peta najmanj razvojno ogrožena regija v Sloveniji. (UMAR, 2018)

Razvoju trajnostnega turizma SSD v prid kažejo kazalniki razvojnih možnosti, ki na podlagi metodologije v Uredbi o metodologiji za določitev razvitosti občine, ki jo je sprejela vlada RS (UL RS: 78/2019) spremljajo naslednje: oskrbljenost z dobrinami in storitvami javnih komunalnih služb (stopnja priključenosti na javno kanalizacijsko omrežje po aglomeracijah), opremljenost s kulturno infrastrukturo (kulturni spomeniki in objekti javne kulturne infrastrukture), delež območij Nature 2000 v občini in poseljenost občine.

Preglednica 2: Koeficient razvitosti občin za leti 2022 in 2023

Občine SSD	Koeficient razvitosti (2020)	Koeficient razvitosti (2022 in 2023)
Braslovče	1,03	1,05
Polzela	1,01	1,08
Prebold	1,19	1,18
Tabor	1,02	1,02
Vransko	1,01	1,02
Žalec	1,07	1,07

Vir: Ministrstvo za finance, 2022

Površina, število prebivalcev in gostota naseljenosti

Po površini območje Spodnje Savinjske doline obsega 334,8 km², kar predstavlja 14,0 % ozemlja Savinjske regije in 1,65 % ozemlja celotne Slovenije. Največja med šestimi občinami je Občina Žalec s 117,1 km², najmanjša pa Občina Tabor s 34,8km² (SURS, 2022).

Preglednica 3: Preglednica površin teritorialne enote

Občina	Površina teritorialne enote (km ²)
Braslovče	55,0
Polzela	34,0
Prebold	40,6
Tabor	34,8
Vransko	53,3
Žalec	117,1
SSD	334,8
Savinjska regija	2384
SLOVENIJA	20.273

Vir: SURS, 2020

Število prebivalcev v občinah Spodnje Savinjske doline se je v primerjavi z letom 2014 zvišalo. Trend priseljevanja je povezan s priseljevanjem prebivalstva iz večjih mest, s povečanjem delovnih mest, dobrimi bivalnimi pogoji ter bližino urbanih središč in dobro prometno povezavo (avtocesta Ljubljana–Celje–Maribor).

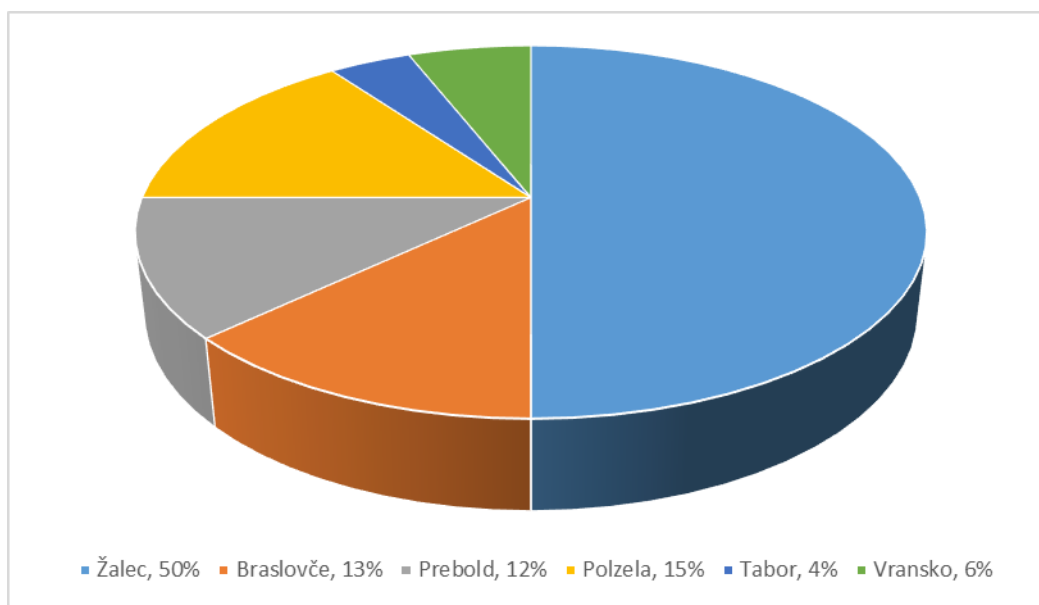
V letu 2023 je na območju SSD torej živel 43.569 prebivalcev, kar predstavlja 2,07 % vseh prebivalcev Slovenije in 16,81 % prebivalcev Savinjske statistične regije. Od tega je bilo 21.388 žensk in 21.619 moških. Največja po številu prebivalcev je Občina Žalec, v kateri je leta 2023 živel 21.675 prebivalcev, kar predstavlja 50,45 % prebivalcev subregije. Sledijo ji občine Polzela, Braslovče in Prebold. Najmanjši po številu prebivalcev sta občini Vransko in Tabor z manj kot 3000 prebivalci. (SURS, 2023)

Preglednica 4: Število prebivalcev po spolu in občinah SSD

OBČINA	Skupaj		Ženske		Moški	
	2014	2023	2014	2023	2014	2023
Braslovče	5.438	5.723	2.703	2.817	2.735	2.906
Polzela	6.091	6.410	3.132	3.242	2.959	3.168
Prebold	4.996	5.343	2.504	2.637	2.492	2.706
Tabor	1.626	1.735	809	855	817	880
Vransko	2.592	2.683	1.307	1.320	1.285	1.363

Žalec	21.237	21.675	10.652	10.687	10.585	10.988
Skupaj SSD	41.980	43.569	21.107	22.011	20.873	21.558

Vir: SURS, 2023

Slika 10: Delež prebivalstva po občinah SSD, 2023

Površina, število prebivalcev in gostota naseljenosti

Leta 2022 je bilo v občinah SSD delovno aktivnih 19.158 prebivalcev, kar predstavlja 69,7 % vseh prebivalcev Spodnje Savinjske doline. Število delovno aktivnega prebivalstva od leta 2014 eksponentno narašča, na kar vplivajo priseljevanje, dnevne migracije in novonastala podjetja z novimi delovnimi mesti. Prav tako narašča tudi stopnja delovne aktivnosti, ki je višja glede na slovensko povprečje (65,6 %).

Gospodarstvo

Po podatkih EBonitete.si je na območju Spodnje Savinjske doline leta 2023 delovalo 1233 gospodarskih družb (d. o. o., d. d., d. n. o., k. d. d., k. d.), 12 zadrug, 2251 samostojnih podjetnikov in 489 društev.

Gospodarsko moč in vpliv poslovanja na gospodarstvo Spodnje Savinjske doline gre med drugim pripisati tudi gospodarskim družbam in podjetnikom, ki jih je bilo na območju LAS SSD leta 2021 skupaj 2259. Njihovi skupni prihodki so znašali 1.710.412.000 evrov, zaposlenih pa je bilo 9618 ljudi. (SURS, 2023)

3.1 Analiza stanja turizma destinacije SSD

Turizem predstavlja izjemno razvojno priložnost Spodnje Savinjske doline, saj je ta priložnost ključna za razvoj trajnostno-razvojnega turizma. Je območje z zelo bogato naravno in kulturno dediščino, ki se s povezovanjem produktov lahko odlično trži v doživetjih, ki bodo privabljala ne le obiskovalce, temveč jih prepričala tudi, da ostanejo in prenočijo kot turisti.

Preglednica 5: Število nočitev v destinaciji SSD primerjalno iz 2023 na 2024

NOČITVE	leto	leto	
OBČINA	2023	2024	%
Žalec	28.009	31.695	13,16
Polzela	1476	1879	27,30
Prebold	7.897	7.849	-0,61
Tabor	700	618	-11,71
Vransko	20.896	20.529	-1,76
Braslovče	5.438	5.723	5,24
Skupaj SSD	64.416	68.293	6,02

Vir: SURS 2025

Pregled števila nočitev po občinah destinacije Spodnja Savinjska dolina (SSD) v letih 2023 in 2024 kaže na pozitivne premike, ki so rezultat aktivnega dela destinacijskega povezovanja ter okrepljenega sodelovanja turističnih ponudnikov, občin in lokalnih skupnosti. Skupno je bilo v letu 2024 zabeleženih 68.293 nočitev, kar predstavlja 6,02 % rast glede na leto 2023 (64.416 nočitev).

Občina Žalec, kot osrednje turistično središče SSD, beleži rast +13,16 %, kar potrjuje privlačnost najpomembnejših nosilnih produktov destinacije: Fontane piv Zeleno zlato, Ekomuzeja hmeljarstva in pivovarstva ter raznolikih kulturnih in naravnih doživetij.

Rahlo rast beleži tudi občina Braslovče (+5,24 %), kar kaže na potencial širitve ponudbe v smeri aktivnega podeželskega turizma in lokalne gastronomije.

Najvišji relativni porast je zabeležila občina Polzela (+27,3 %), namreč, edina največja nastanitev v letu 2023 (Lavender Hill eco resort) ni obratoval zaradi izrednih okoliščin-požara.

V občinah Prebold (-0,61 %), Vransko (-1,76 %) in Tabor (-11,71 %) je zaznan rahel upad nočitev, ki je posledica zmanjšanja nastanitvenih kapacitet ter še nezadostno povezane promocije

lokalnih turističnih produktov. Ti podatki so hkrati dragocen pokazatelj, ki nakazuje smer nadaljnjega dela: aktivno vključevanje partnerskih občin SSD v skupne destinacijske programe in doživetja, razvoj dodatnih nastanitvenih kapacitet ter aktivno skupno destinacijsko promocijo.

Skupna rast nočitev na ravni SSD potrjuje pravilnost usmeritev destinacije k oblikovanju skupnega destinacijskega pristopa ter krepitev blagovne znamke destinacije Spodnja Savinjska dolina – Dolina zelenega zlata.

Rezultati kažejo, da ima destinacija izjemen potencial za nadaljnjo rast znotraj segmenta zelenega, butičnega in doživljajskega turizma, kar je v popolni sinergiji s cilji nacionalne Strategije slovenskega turizma 2022–2028.

S tem je turizem v destinaciji SSD je v fazi prepoznavanja lastnih konkurenčnih prednosti, pri čemer se krepi zavedanje o pomembnosti povezovanja ponudnikov, izgradnje integralnih produktov in prepoznavnosti na trgu.

Po pregledu podatkov o prihodih turistov po posameznih državah, je razvidno, da prevladujejo domači turisti z 19 %, pri tujih turistih pa prevladujejo Italijani z 10,8 %, Nemci z 10,8 %, Romuni z 8,8 %, in Poljaki z 8,6 %.

Podatki so iz povprečja gostov za občino Žalec, ki statistiko, zaradi vključenosti v Zeleno shemo že zelo natančno spremlja.

Ključne prednosti in razvojni potenciali

- **Močna identiteta destinacije:**

SSD gradi prepoznavnost na edinstveni zgodbi **hmeljarstva in pivovarstva**, ki je srce doline zelenega zlata.

Ikonični produkt – Fontana piv Zeleno zlato (sezona med aprilom in oktobrom) – je bil leta 2016 nagrajen s priznanjema *Snovalec* in *Sejalec*.

- **Certificirana trajnostna destinacija:**

Občina Žalec je prva v SSD prejela znak **Slovenia Green Destination** (najprej bronasti, zdaj srebrni), kar dokazuje lokalno zavezanost trajnosti.

- **»Outdoor« destinacija z razvitim produktom:**

SSD nudi odlične pogoje za pohodništvo, gorsko in cestno kolesarjenje (več kot 160 km označenih poti), s celovitim kolesarskim hotelom Grof 4* na Vranskem. Ponuja celovito agencijsko ponudbo kolesarskih tur, vodnikov in kulinarično-kolesarsko obarvanih

doživetij. Tu najdemo tudi eno izmed evropsko najpomembnejših plezalnih sten Kotečnik.

- **Kultura in dediščina z mednarodnim potencialom:**
Rimska nekropola, jama Pekel, Dvorec Novo Celje (doživetja dame v črnem), grad Žovnek (Friderikova skrivnost - igrificirana grajska igra pobega), Ekomuzej (digitalizacija o pivovarstvu v teku), hmeljarski običaji in dogodki (Kriglfest, hmeljarska princesa ...).
- **Raznolika ponudba podeželskega turizma:**
turistične kmetije, glamping, spa apartmaji, lokalna gastronomija (jedi na osnovi hmelja), zeliščarstvo in degustacijski produkti.
- **Zelena, a digitalno odzivna destinacija:**
VR v ekomuzeju, potencial za NFT-spominke, digitalizacija doživetij, priložnosti za milenijce in aktivne digitalne popotnike.
- **Odlične priložnosti za vzpostavitev petzvezdičnih doživetij** (kulinarično, kulturno in kolesarsko obarvanih).

Izzivi

- Prevladujoči delež **enodnevnih obiskovalcev** – pomanjkanje daljših bivanj in nočitev.
- **Nepovezana destinacijska identiteta** – komunikacija med partnerskimi občinami se izboljšuje.
- **Omejene nastanitvene kapacitete** – zlasti v višjih kakovostnih razredih.
- **Povezovanje in sodelovanje ponudnikov** ter pomanjkanje centralnega destinacijskega menedžmenta.

Priložnosti

- Razvoj **petzvezdičnih butičnih doživetij** in **Slovenia Unique Experiences (SUE)**.
- Kolesarski turizem, kombiniran z **gastronomijo in kulturo**.
- Spodbujanje **povezovalnih doživetij** med partnerskimi občinami, npr. grajske poti, kulinarični traili, VR-doživetja.
- Nadaljnje uveljavljanje destinacije v sklopu **povezovanja v regijsko destinacijo**.
- **Dostop do nepovratnih sredstev Evropske Unije** za razvoj infrastrukture, digitalizacije in doživetij.

3.1.1 Turistična infrastruktura – dostopnost

Izziv turistične infrastrukture – kolesarsko povezana celovita destinacija

Kakovostno turistično ponudbo pogojuje tudi razvita turistična infrastruktura – avtocestna povezava z vzhodnega na zahodni del Slovenije in obratno – prometna odprtost in osrednja lega pokrajine v slovenskem prostoru sta idealna predvsem za tranzitni in izletniški turizem, vendar pa nepovezanost ponudbe in ponudnikov zmanjšuje možnosti za učinkovitost turistične ponudbe.

Za boljšo povezanost in športni turizem so potrebne še naložbe v ureditev ustrezne turistične infrastrukture (kolesarske steze, boljša povezanost z javnimi prevozi, ureditev sprehajalnih, jahalnih in tematskih poti ter rekreacijskih centrov), le tako lahko turizem doseže razvoj v največji možni meri in sledi trajnostnim smernicam, ki zajemajo podnebne vplive in doprinašajo k nižanju brezogljičnega odtisa in preobremenjenosti destinacije.

Cestni promet: lokacijsko je destinacija na dobri prometni točki, iz smeri osrednje Slovenije dostopna z avtomobili in javnim prevozom (avtobusi), v manj kot uri vožnje. Na avtocestnem kraku povezave Ljubljana–Celje–Maribor sta lahko dostopna predvsem Žalec in Vransko, medtem ko so preostale štiri občine Prebold, Polzela, Tabor in Braslovče v neposredni bližini. Destinacija je lahko dostopna tudi z vzhodnih regijah v približno dveh urah (iz smeri Zagreba, s severa iz Celovca preko Ljubelja in mimo Ljubljane prav tako v manj kot dveh urah). Iz Trsta mimo Ljubljane je oddaljena približno 140 km oz. dostopna v manj kot dveh urah.

Železniški promet: od železniške postaje Ljubljana je postaja Celje oddaljena okoli 65 km, postaja Celje pa je od Žalca (Občina Žalec) prometno lahko dostopna. Gostota lokalnega železniškega prometa je sicer relativno nizka, še posebej konec tedna in v popoldanskem času, je pa zato povezava z lokalnimi avtobusi Celje–Žalec med tednom dobra.

Letališča: najbližje mednarodno letališče je Letališče Jožeta Pučnika, oddaljeno okoli 70 km, sledijo letališča Trst, Celovec in Zagreb, oddaljena med 160 do 180 km ter dosegljiva med 1 do 2 uri.

V bližini so Zdravilišče Dobrna (okoli 15 km), Zdravilišče Laško in Thermana Laško (okoli 18 km). Spodnja Savinjska dolina poleg omenjenega leži tudi v bližini večjih turističnih centrov oz. toplic. V bližini so Zdravilišče Dobrna (oddaljeno približno 20 km) in Zdravilišče Laško ter Thermana Laško (oddaljeni približno 30 km). Nedaleč pa so tudi druga zdravilišča v Savinjski regiji (Zdravilišče Topolšica, Rimske terme, Zdravilišče Rogaška Slatina, Terme Olimia v Podčetrtku, Terme Zreče in Terme Snovik) ter Krajinski park Logarska dolina.

3.1.2 Naravna in kulturna dediščina

Zelo bogata naravna in kulturna dediščina – priložnost celovitih doživetij SSD

Glavni nosilci turizma na območju Spodnje Savinjske doline so naravna in kulturna dediščina (Rimska nekropola in jama Pekel v Šempetru, dvorca Novo Celje in Prebold, gradovi Žovnek, Komenda, Šenek in drugi, jezera), muzeji (ekomuzej hmeljarstva in pivovarstva v Žalcu, Savinova

hiša, muzej motociklov na Vranskem, etnološki muzej v Grižah, gasilski muzej v Žalcu), sakralni objekti (romarska cerkev Matere božje v Petrovčah), ohranjena narava – športni turizem (hribi, plezališče Kotečnik), športnorekreacijski centri, izletniške kmetije (Kmetija Flis, Kmetija Podpečan), mikropivovarne (pivovarna Clef, pivovarna Greengold brewing, pivovarna Flajs in druge), vsekakor pa prihod turistov povečuje tudi prva fontana piva v Žalcu. Pomembna sestavina turizma postajajo tudi turistične dejavnosti na kmetijah, oživljanje gospodarskega in kulturnega izročila (sejmi, domača obrt, običaji, šege), dogodki, vezani na identiteto hmeljarske in pivovarske tradicije SSD, ter drugi programi in prireditve.

Varovanje narave – naravna in kulturna dediščina

Na območju SSD 18,98 % celotne površine spada v območje Nature 2000.

Natura 2000 je evropsko omrežje posebnih varstvenih območij, ki so jih določile države članice Evropske unije. Njen glavni cilj je ohraniti biotsko raznovrstnost za prihodnje rodove. Na varstvenih območjih se želi ohraniti živalske in rastlinske vrste ter habitate, ki so redki ali pa so v Evropi že ogroženi.

Teh območij je sedem. Šest jih je določenih po evropski direktivi o habitatih (SCI), eno pa po direktivi o pticah (SPA) (ZRSVN, 2016). Največ zavarovanega območja je v Občini Prebold, najmanj pa v Občini Polzela. Občina Vransko površin, ki bi bile vključene v zavarovana območja tega tipa, še nima.

Preglednica 6: Delež območij Nature 2000 po občinah SSD

OBČINA	Površina Nature 2000 (ha)	Delež površine Nature 2000 v občini (%)
Braslovče	206	3,76
Polzela	20	0,58
Prebold	362	8,88
Tabor	106	3,05
Vransko	0	0,00
Žalec	318	2,71
Skupaj SSD	1.012	18,98

Vir: SURS, 2023

Na območju SSD je skupaj 190 naravnih vrednot. Od tega je 122 kraških jam, ki predstavljajo posebno skupino naravnih vrednot, in 68 drugih naravnih vrednot, ki se lahko razvrstijo v štiri tematske skupine:

- planote in hribovja: Ponikovska planota, Dobrovlje in deli Posavskega hribovja,
- potoki in reke s svojimi soteskami ter priobalnimi območji: Ponikovica, Lava, Radigaj in drugi,
- območje reke Savinje z ribnikom Vrbje in reke Ložnice s poplavnim območjem, ki ohranjata biotsko pestrost nižinske krajine ter predstavljata zatočišče mnogim redkim in ogroženim vrstam,
- drevoredi in drevesa (ZRSVN, 2015).

Zavarovana območja

Na območju SSD je zavarovanih 48 območij, od tega sta dve širše zavarovani območji krajinskega parka, Ponikovski kras in ribnik Vrbje. Največ je naravnih spomenikov, in sicer 44, ter dva spomenika oblikovane narave. Poleg obeh krajinskih parkov lahko med širša območja štejemo naravna spomenika Krvavica in reka Ložnica s poplavnim območjem. Med naravnimi spomeniki je 35 zavarovanih dreves, pet jam in dve območji, ki sta zavarovani zaradi hidroloških in geomorfoloških lastnosti na območju Ponikovske planote. Med njimi je tudi turistična in za javnost odprta jama Pekel (ZRSVN, 2015).

Kulturna dediščina

Spodnja Savinjska dolina ima bogato in raznoliko kulturno dediščino ter dolgo tradicijo organiziranega varstva.

V register nepremične kulturne dediščine je vpisanih 917 enot kulturne dediščine, od tega je 1 spomenik državnega pomena (antična nekropola v Šempetru) in 172 spomenikov lokalnega pomena.

Med bolj izpostavljenimi in pomembnimi za območje LAS SSD so poleg omenjene antične nekropole še obnovljene ruševine gradu Žovnek, grad Komenda, Schwentnerjeva hiša, dvorec Štrovsenek s parkom, dvorec Novi Klošter, dvorec Šenek s parkom, cerkev sv. Janeza in Pavla na Dobrovljah, cerkev Marijinega vnebovzeta in dvorec Novo Celje.

Kulturno dediščino polpretekle zgodovine območja LAS SSD so najbolj zaznamovali hmeljarstvo ter grofje Celjski, ki izvirajo iz rodbine gospodov Žovneških. Še dandanes se oživljajo zgodbe z liki Friderika I., Hermana II., Barbare Celjske in Veronike Deseniške. Na srednjeveško zgodovino Savinjske regije kažejo številni dvorci in gradovi, med katerimi sta na območju LAS SSD tudi

Žovneški grad ter grad Komenda na Polzeli. Pomembno zgodovinsko obeležje sta tudi rimsko antično grobišče in cesta v Šempetru.

3.1.3 Gastronomija

V destinaciji je premalo lokalne gastronomske ponudbe. Pozitivno pa je to, da so vidni premiki na tem področju. Pomembna sestavina turizma namreč postajajo tudi turistične dejavnosti na kmetijah. Tako najdemo v destinaciji številne zanimive izletniške kmetije (Flis, Podpečan, Izgoršek, Weiss, Košec idr.) in inovativne mikropivovarje (pivovarne Clef, Green gold brewing, Flajs in druge). Razpon v destinaciji je širok. Od preprosto domačega do gurmanskih užitkov lokalno pristnega, potrjenega z mednarodnimi certifikati. Ponosni na certifikat Michelinov krožnik 2020 (The Michelin plate 2020) v Galeriji okusov poskrbijo, da je vsak krožnik svoje doživetje in se lokalne sestavine znajdejo v vrhunski izvedbi na krožniku. Destinacija je tudi dom odličnih gostinskih lokacij, kot so Lisjak, Grof, Privošnik, Stara rajngla itd. Turistično zanimiva je npr. lokacija Gastro Pub Kolodvor. Nekoč je tam gostilno vodil legendarni Simon Kuček, pionir pivovarstva na Slovenskem, danes pa je središče strastnih pivoljubcev in gurmanov. Seznam aktivnih gostinskih ponudnikov je priložen (PRILOGA 2).

3.1.4 Dogodki in prireditve

Dogodki in prireditve so pestri, premalo povezani destinacijsko

Od pomladi do jeseni po dolini zelenega zlata poteka pestro zabavno glasbeno dogajanje, prav tako etnološke prireditve, ki odražajo avtentičnost, hmeljarsko in pivovarsko tradicijo. Tu najdemo odlične kraft pivovarje, Inštitut hmeljarstva in pivovarstva Slovenije. SSD je dom svetovno znane hmeljske vrste savinjski golding. Zato ni naključje, da so tu številni dogodki in tradicionalne prireditve vezani na hmeljarsko-pivovarsko tradicijo: dan hmeljarjev v Braslovčah, zabavni poletni Kriglfest ter odprtje in zaključek sezone na fontani piva v Žalcu. Vsako leto izvolijo tudi hmeljarsko princeso in starešino, ki ponosno skrbita za promocijo hmeljarstva v Sloveniji in tudi v tujini. Zelo prisotno in ponosno sodelujejo pri prenašanju kulturnega izročila številna turistična društva ter organizirajo sejme domače obrti in druge, skrbijo, da ostajajo običaji in šege živi.

3.1.5 Nastanitve in število nočitev turistov v destinaciji SSD

Pregled nastanitvenih kapacitet destinacije SSD (Žalec, Vransko, Prebold, Polzela, Tabor in Braslovče) je pokazal, da so večje nastanitvene kapacitete v štirih hotelih destinacije: Hotel A 4* in MC Hotel 3 v Žalcu, Hotel Grof 3* na Vranskem (je tudi specializiran kolesarski hotel s

certifikati Green accommodation/Zeleni ključ/Green key) ter Garni šport hotel Prebold 3* s certifikatom Zeleni ključ/Green key.

V destinaciji so druge nastanitve zelo raznolike in zanimive za individualnega gosta, ki si želi personalizirano raziskovati podeželje v dolini zelenega zlata: turistične kmetije, zasebne sobe, spa apartmaji, kampi, glampingi.

Najbolj okrnjena z nastanitvenimi kapacitetami v destinaciji je Polzela, namreč edina in obenem odlična nastanitvena kapaciteta, posestvo lavender Hill Eko resort, je žal v prvi polovici leta 2023 pogorela.

Največ nočitev v destinaciji ima Občina Žalec, in sicer 27.861 nočitev v letu 2022. Od leta 2019, ko so imeli 15.432 nočitev, to pomeni 55,4 % porasta.

Primerljivo z letom 2022 je bilo v juliju 2023 že 12 % obiska več kot predhodnje leto (4540 nočitev).

V juliju 2023 se je ponudba nočitev na žalskem območju destinacije okrepila za štiri nove sobodajalce, in sicer 110 nočitev po podatkih Občine Žalec (iz leta 2023). Samo Green Valley glamping je imel 838 nočitev, vendar zaradi izrednih razmer, ki so popolnoma uničile celoten glamping in prizadele predvsem del destinacije ob reki Savinji (Prebold, Polzela in Braslovče), so leto 2023 ponovno zaznamovali izzivi in okrnjeni rezultati.

Presenetljivo pa je najmanjša Občina Tabor imela 585 nočitev v letu 2022 (podatki Občine Tabor iz leta 2023).

Podatki kažejo, da število gostov in prenočitev v destinaciji SSD ter tudi v regiji in Sloveniji narašča. Opazen je tudi trend povečanja števila turistov iz tujine, čeprav je delež tujih turistov v subregiji in regiji nižji od slovenskega povprečja. Izjema je leto 2020, ko so tako prihodi turistov kot število njihovih prenočitev drastično upadli zaradi pandemije covida-19 in z njo povezani ukrepi. Največ nočitev tujih gostov je v letu 2023 v SSD prispelo iz Nemčije (12 %), Romunije (10 %), Italije (10 %), Avstrije (8 %) in Poljske (7 %) (SURS, 2024).

Preglednica 7: Število prihodov turistov in nočitev v SSD

	Prihodi turistov		Prenočitve turistov	
	2018	2023	2018	2023
Domači	2.597	8.101	4.246	12.487
Tuji	10.610	24.096	23.781	45.695

Skupaj	13.207	32.197	28.027	58.182
---------------	---------------	---------------	---------------	---------------

Vir: SURS, 2024

Opomba: Podatki nočitev za Občino Tabor za leti 2018 in 2023 so dodani po podatkih Občine Tabor.

Za uspešnejši razvoj turizma bo potrebno učinkovitejše sodelovanje in organizacija destinacijskega turizma ter v nadaljevanju regijskega povezovanja destinacij.

Viden je že napredek sodelovanja javnega sektorja in gospodarstva na lokalni in regijski ravni, sodelovanje se kaže v uspešnih skupnih prijavah na projekte s pridobivanjem sredstev Evropske unije, kaže se že inovativno in ustvarjalno povezovanje deležnikov ter oblikovanje kakovostnejše turistične ponudbe, čemur bi bilo pomembno slediti še v izboljšanju promocijskih aktivnosti doma in v tujini ter zagotoviti ustrezne finančne vire za razvoj in promocijo turističnih dejavnosti.

Seznam aktivnih nastanitvenih ponudnikov je priložen (PRILOGA 3).

3.2 SWOT-analiza formiranja destinacije SSD

Analiza ključnih prednosti, slabosti, priložnosti in nevarnosti po načelu SWOT – Strengths (prednosti), Weaknesses (slabosti), Opportunities (priložnosti) in Threats (tveganja) – je nastala v teku delavnic LAS SSD, kot je izpostavljeno v preglednici v nadaljevanju.

Preglednica 1: SWOT-analiza destinacije SSD

STRENGTHS (prednosti)	WEAKNESSES (slabosti)
<ul style="list-style-type: none"> - Start zasnove destinacijskega turizma 2022 se pozitivno razvija. Vzpostavljajo se projektna partnerstva in sodelovanja v doprinos razvoju turizma (LAS SSD s partnerskimi občinami, Destinacija SSD pod vodenjem ZKŠT Žalec). - Občina Žalec s statusom Slovenia Green Destination Silver in zavezo Zero Waste, odličen vzor za razvoj preostale destinacije SSD. - Rastoče število nočitev: +143 % med 2018 in 2022; 80 % turistov v 2023 iz tujine. - Močna identiteta hmeljarstva in pivovarstva. - Prepoznavnost mikropivovarjev, inovativna raba hmelja v gastronomiji in kozmetiki. - Bogata kulturna in naravna dediščina: 917 enot KD, 190 NV, 2 krajinska parka. - Ugodna geografska lega in dostopnost: 	<ul style="list-style-type: none"> - Prevlada enodnevnih obiskovalcev, nizka dodana vrednost na obiskovalca. - Pomanjkanje kapacitet za večje skupine, omejena ponudba višjega razreda. - Nepovezanost občin SSD in razdrobljenost produktov (se izboljšuje). - Slaba digitalna prisotnost in podpora večine ponudnikov (razen izjem, kot sta Grof in Fontana). - Slabo povezovanje za skupen tržni nastop. - Nerazvite sistemske poti za oblikovanje integralnih turističnih produktov. - Pomanjkanje povezovanja in koordinacije: šibko sodelovanje med podjetji, podpornim okoljem in javnim sektorjem. - Razpršenost turistične ponudbe (se premika v prednosti). - Omejena finančna podpora in razvojna vlaganja: nizki vložki v razvoj in promocijo

<p>avtoceste, železnice, bližina večjih mest, 5. evropski koridor.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Tradicionalne panoge z visokim potencialom: pivovarstvo, hmeljarstvo, zeliščarstvo. - Povezovanje in sodelovanje lokalnih ponudnikov v porastu, gradita se odnos in zaupanje. - V porastu tudi razvoj turistične ponudbe. - Ugodne »outdoor« rekreacijske možnosti: pohodništvo, kolesarjenje, plezanje, jahanje, ribištvo, izletništvo. - Dobra pokritost z digitalno infrastrukturo (širokopasovno omrežje). - Razvita energetska infrastruktura z obnovljivimi viri. - Pestrost flore in favne; naravna dediščina: kraške jame, reke, soteske, mokrišča. - Območja Nature 2000 in krajinska pestrost: ravnine, hribi, vodotoki. - Zgodovinska in kulturna dediščina, razvoj doživetij: grad Žovnek, ekomuzej. - Živa dediščina in tradicionalne obrti: kmečki običaji, domače rokodelstvo. - Kakovostno delovanje izobraževalnih institucij s poudarkom na ekovzgoji. - Podporno okolje za razvoj: EU-projekti, LAS SSD). 	<p>turizma.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Infrastrukturni izzivi: slaba označenost, dotrajana infrastruktura (cestna, kolesarska). - NUJEN skupni CGP kolesarskih oznak v destinaciji SSD, kolesarjem prijazna destinacija to potrebuje. - Premalo izkoriščen prometni in geografski položaj. - Manjkajoč mestni javni potniški promet. - Pomanjkljivosti v turistični ponudbi: nizka povezanost in nezadostna promocija. - Demografski izzivi in znanje: slaba izobrazbena in starostna struktura v kmetijstvu, staranje prebivalstva. - Okolijski in prostorski izzivi: prometna obremenjenost in emisije toplogrednih plinov. - Nezadostno upravljanje zavarovanih naravnih območij. - Delež starejših visok, premalo medgeneracijskih projektov za spodbujanje povezovanja različnih generacij, kot so skupni vrtovi, delavnice, branje, šah v domovih za starejše, dogodki ipd.
OPPORTUNITIES (priložnosti)	THREATS (tveganja)
<ul style="list-style-type: none"> - Razvoj trajnostnega turizma in petzvezdičnih doživetij z vključevanjem lokalne gastronomije, naravne in kulturne zakladnice ter nesnovne dediščine. - Digitalna transformacija turizma: aplikacije, VR/AR-doživetja, personalizirane izkušnje. - Možnost povezovanja z Zgornjo Savinjsko dolino in Termalno Panonsko Slovenijo. - Uveljavitev destinacije za t. i. srebrne turiste ter generacije Y in Z. - Črpanje nepovratnih sredstev EU za razvoj infrastrukture in kapacitet (2023–2027). - Učinkovita promocija prek skupnih kanalov STO in destinacijskega e-kataloga. - Porast prenočitev in zanimanja za podeželska doživetja. - Priložnost za razvoj turizma na kmetiji, ribogojstva, gozdnih doživetij. - Povezovanje lokalnih potencialov: možnosti za večjo sinergijo med kmetijstvom, podjetništvom in društvu. - Nadgradnja podjetništva na podeželju in razvoj inovativnih modelov. 	<ul style="list-style-type: none"> - Vplivi podnebnih sprememb na »outdoor« sezono in kakovost pridelkov (hmelj). - Odliv mladih kadrov, pomanjkanje gostinsko-turističnega osebja. - Možna stagnacija manjših občin brez vodene destinacijske podpore. - Preobremenjenost točk znotraj Občine Žalec ob pomanjkanju diverzifikacije. - Nerazumevanje trajnostnega razvoja kot razvojne priložnosti. - Globalne krize (epidemije, inflacija, varnostne razmere) vplivajo na potovalne navade. - Naravne nesreče: poplave, plazovi, erozija. - Počasno prepoznavanje razvojnih priložnosti, pasivnost akterjev. - Togost zakonodaje in omejujoča kmetijska politika za male kmetije in dopolnilne dejavnosti.

<ul style="list-style-type: none"> - Spodbujanje zelenih turističnih nastanitev: podpora pri prehodu obstoječih nastanitev na trajnostne standarde (npr. pridobitev znaka Slovenia Green). - Izkoriščanje trendov: lokalna pridelava, samooskrba, industrijska konoplja. - Interes za izobraževanja in usposabljanja med podjetniki in kmeti. - Pogoji za širšo rabo obnovljivih virov energije (OVE). - Visoka ohranjenost narave kot podlaga za butično ponudbo. - Porast priseljevanja iz urbanih središč zaradi dobre prometne dostopnosti. - Povečanje dnevne mobilnosti spodbuja stabilno bivanje in delo na podeželju. 	
--	--

Vir: Podatki SLR LAS SSD in destinacijsko-raziskovalni lastni vir/Jolanda Ivanuša

3.3 Analiza obstoječe kolesarske infrastrukture v SSD

Kolesarska infrastruktura v Spodnji Savinjski dolini ima dobro zasnovno, ki jo je potrebno v prihodnjem strateškem obdobju nadgraditi in povezati v celostno destinacijsko kolesarsko mrežo.

Kolesarski turizem je ena najhitreje rastočih oblik trajnostnega turizma v Evropi (44 milijard EUR letnih prihodkov po podatkih European Cyclists' Federation, 2023), v Sloveniji pa je že prepoznan kot strateško razvojno področje (Slovenska turistična organizacija, 2024).

Žalec je s skupno 123 km urejenih kolesarskih poti najbolj kolesarsko razvita občina na tem področju v SSD, z izrazitim potencialom zelene mobilnosti. Vključuje:

- 7 označenih kolesarskih poti (št. 1, 2, 3, 4, 11, 12, 13),
- tematsko kolesarsko pot Hmeljko in Hops na kolo, ki ponujata edinstveno doživetje vožnje med hmeljišči,
- državno kolesarsko povezavo Celje – Žalec – Šempeter (dokončana v okviru dogovora za razvoj regij),
- vzpostavljen sistem izposoje javnih koles Kolesce, ki vključuje tudi električna kolesa,
- načrtovane povezave na širše regionalne transverzale.

V Vranskem se os državne povezave nadaljuje. Hotel Grof predstavlja zgleden primer certificiranega kolesarjem prijaznega ponudnika z razvejano dodatno ponudbo za kolesarje. Občina Vransko ima s svojo lego odličen potencial za razvoj dodatnih lokalnih kolesarskih poti.

Ostale občine (Braslovče, Polzela, Prebold, Tabor) so vključene v regijsko vizijo razvoja kolesarskih in pohodniških povezav, vendar še nimajo tako razvite samostojne občinske kolesarske mreže.

Prisoten je izrazit potencial:

- Braslovče: možnost povezave z Žovneškim gradom in povezovalnimi hmeljarskimi potmi,
- Polzela, Prebold, Tabor: vključitev v skupno mrežo SSD v okviru prihodnjih projektov ter dopolnitev povezav s sosednjimi občinami destinacije SSD.

Skupno za SSD velja:

- temeljna os predstavlja državna povezava Celje–Žalec–Vransko,
- z lokalnimi pobudami, kot je Hops na kolo, se destinacija že uspešno pozicionira kot kolesarjem prijazna dolina zelenega zlata,
- analiza kaže potrebo po enotni celostni grafični podobi (CGP) in sistematični označitvi vseh poti v destinaciji, kar bo omogočilo še večjo varnost, prepoznavnost in promocijo.

Sistematična nadgradnja in povezovanje vseh kolesarskih poti bo omogočilo SSD, da dolgoročno razvije celovit kolesarski turistični produkt in se pozicionira, kot varna, zanimiva, kolesarjem prijazna, trajnostna destinacija Slovenije.

Opomba: Več o kolesarskem potencialu in pobudah za skupni CGP sledi v poglavju 5.2.3.

4 KLJUČNI KAZALNIKI USPEŠNOSTI V DESTINACIJI SSD

V strateškem dokumentu SRT SSD 2025–2030 so opredeljeni številni cilji, ukrepi in aktivnosti, ki jih je v novonastali turistični destinaciji SSD treba izvesti za uspešen razvoj zastavljenega destinacijskega turizma.

V priloženi spodnji preglednici smo opredelili ključne kazalnike uspešnosti (KPI), opredeljene po posameznih področjih za naslednje petletno obdobje.

Kot povzema SST 2022–2028 za izhodiščno leto 2019, se z navezavo nanj opredelimo tudi za namen SRT SSD 2025–2030. V vmesnem obdobju je bil turizem namreč zelo nestanovitno zaradi izrednih razmer (pandemija covid-19) in posledic vojne v Ukrajini.

Opomba:

Ravno v zadnji fazi priprave in oddaje strateškega dokumenta (julij–avgust 2023) so silovita neurja, ki so tako nesrečno zaznamovala poletje 2023, posledično zelo zaznamovala velik del Spodnje Savinjske doline, predvsem občine Braslovče, Prebold, Polzela in Žalec. S tem bo korekcija kazalnikov za izvedbo destinacijskih aktivnosti in nadaljnjih usmeritev nujna.

4.1 Kvantitativni strateški cilji in kazalniki

V destinaciji se na področju kvantitativnih strateških ciljev osredotočamo na povečan prihod in nočitve turistov v destinacijo, z željo dnevnega obiskovalca navdušiti, da postane turist in ostane dlje in porabi več, s čimer se kompleksno tudi stremi k povečanju ponudbe, kompleksnih doživetij, prav tako bi bila dobrodošla vzpostavitev skupnega koledarja dogodkov in raznolika dogajanja v destinaciji. Glede nastanitvenih kapacitet ponuja destinacija širok nabor nastanitev, vendar neenakomerno razpršene in z nujnimi vlaganji v dvig njihove kakovosti.

Za uspešen doseg omenjenih kvantitativnih strateških ciljev in s spremljanjem zastavljenih kazalnikov bo ključno vlaganje v razvoj turistične ponudbe, novih atrakcij in generiranje produktov v doživetja z dodano vrednostjo.

Kazalniki za spremljanje in doseganje kvantitativnih strateških ciljev petletnega obdobja destinacije so naslednji:

- povečanje števila prihodov in števila nočitev,
- daljša doba bivanja,
- dvig turistične potrošnje in povprečna poraba na dan,
- povečanje prihodkov iz naslova turistične takse,
- vzpostavitev skupnega koledarja dogodkov in odprtih vrat SSD,
- vzpostavitev maskote destinacije (Hmeljko/promocija),
- povečanje števila okolijskih certifikatov »SLO Green« zelene sheme,
- dvig doživetij – paketi celovite TD SSD,
- krepitev mreže izposoje koles in e-koles v celotni destinaciji SSD,
- vzpostavitev mreže turističnoinformacijskega centra v vsej destinaciji SSD,
- vzpostavitev destinacijske spletne strani SSD (povezano digitalno omrežje destinacije SSD),
- vzpostavitev skupnega družbenega omrežja TD SSD,
- krepitev blagovne znamke destinacije SSD in vzpostavitev CGP destinacije SSD,
- skupna promocija destinacije (e-katalog in tiskani katalog),
- aktivno delo destinacijskega koordinatorja (vodenje, koordinacija destinacije SSD),
- krepitev kolektivne blagovne znamke Zeleno zlato/certificirani produkti,
- kakovost in dodana vrednost destinacije SSD – izobraževanja/izvajanje delavnic za dvig kakovosti turistične ponudbe, trženja; usposabljanje ekipe turističnoinformacijskega centra, ponudnikov,
- vodena doživetja z lokalnim vodnikom in izvedba certificiranja za lokalnega turističnega vodnika.

4.2 Kvalitativni strateški cilji in kazalniki

Glavni kvalitativni strateški cilj vzpostavitve destinacije je postati prepoznavna turistična destinacija na ravni Slovenije in Evropske unije, kot je izpostavljeno že v viziji destinacije SSD. Želja je, da Občina Žalec (p)ostane prepoznano raziskovalno-izobraževalno središče hmelja ter hmeljarstva in pivovarstva v Sloveniji in Evropi (Strategija razvoja turizma v Občini Žalec do 2027).

Fokus ostajajo težnje k premiku nižanja vrzeli razvoja gastronomije, dvig kakovosti turistične ponudbe glede na pričakovanja, razvoj poslovnih dogodkov in trajnostna naravnost z blažitvijo negativnega vpliva rasti turizma na okolje.

Za doseganje sinergije in uspešnosti so zadovoljni obiskovalci in prebivalci pomemben element in ključ do trajnostnega in odgovornega turizma, zato je sistematično spremljanje njihovega zadovoljstva pomembno.

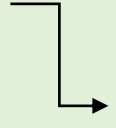
S tem se bodo namensko za doseganje kvalitativnih strateških ciljev spremljali naslednji kazalniki:

- zadovoljstvo obiskovalcev TD SSD/ankete,
- zadovoljstvo prebivalcev s turizmom v TD SSD/ankete,
- širitev teritorialne kolektivne blagovne znamke in izvajanje ozaveščanja o pomenu TR in lokalno/ankete.

Preglednica 8: Kazalniki uspešnosti (KPI) destinacije SSD

KVANTITATIVNI CILJI – KAZALNIKI					
KPI (key performance indicators)	KAZALNIK	IZHODIŠČNA VREDNOST OD 2019	CILJNA VREDNOST DO 2030	STAT: dokument	CILJI in UKREPI
Trajnostna rast turističnega obiska destinacije SSD	Povečanje št. prihodov in št. nočitev	50.000/68.293 (2024)	80.000	SURS	Spodbujanje investicij v nastanitvene kapacitete, krepitev doživetij destinacije, atrakcij, promocija destinacije SSD (mikro KPI vrednosti PO OBČINAH)
Daljša doba bivanja	PDB	1,69	2,3	IZRAČUN IZ PODATKOV SURS: povprečna doba bivanja = št. nočitev/št. prihodov (15.133/	Razvoj turistične ponudbe in produktov (Strateški dokumenti občin partneric SSD)

				8.924)	
Dvig turistične potrošnje	Povprečna poraba na dan	50	100	Vir: Strateški dokumenti občin partneric SSD)	Razvoj turistične ponudbe in produktov Strateški dokumenti občin partneric SSD) (Uskladiti METODOLOGIJO)
Povečanje prihodkov iz naslova tur. takse	Višina obračuna tur. takse	110.000€	130.000 €	Vir: podatki občine	Razvoj turistične ponudbe in produktov (6.1. točka Strategije razvoja turizma v Občini Žalec za obdobje 2019–2028)
Vzpostavitev skupnega koledarja dogodkov in odprtih vrat SSD	Aktivni skupni koledar dogodkov in odprtih vrat SSD	0	1	SRT SSD 2025–2030	Informiranje in doprinos k promociji ter povezanosti turistične ponudbe SSD (ponudniki in vsi deležniki – informatorji, doprinos itd. gostom za lokacije, kjer ni stalno odprtih lokacij) (1-krat mesečno uskladitev)
Maskota destinacije (Hmeljko/promocija)		0	1	SRT SSD 2025–2030	Promocija destinacije SSD in njenih doživetij (dogodki, prireditve, marketinški materiali)
Okolijski certifikati	Število certifikatov »SLO Green« zelene sheme	1	3		Delavnice (Budget) in ozaveščanje o trajnostnem delovanju, pomenu certifikatov, zaupanju, trendih, ki vplivajo na odločitve turistov za izbor destinacije, nastanitev, doživetij ...
Dvig doživetij – paketi celovite TD SSD	Povečanje destinacijskih paketov	0	5		Min. 2 vključeni občini destinacije v posameznem doživetju.
Krepitev mreže izposoje koles in e-koles v celotni destinaciji SSD	Točke izposoje koles in e-koles v vseh občinah TD SSD	7 (<u>Žalec</u> , 7x: Petrovče, Šempeter, Gotovlje, pokopališče, Občina Žalec, I. OŠ Žalec, AP	10		Manjka: Tabor, Vransko, Prebold, dodatno Braslovče

		Žalec), 1x Polzela, 1x Braslovče			
Vzpostavitev TIC-a mreže v vsej destinaciji SSD	TIC v vseh občinah TD SSD	5	6		Vzpostavitev še za Prebold
Nadgradnja destinacijske spletne strani SSD	Povezano digitalno omrežje destinacije SSD	0	1		Za namen nadgradnje - planirani budget v proračunu občin + predlog: znotraj leta 2025
Vzpostavitev skupnega družbenega omrežja TD SSD	Vzpostavljen a destinacijska družbena omrežja SSD	0	5		Za namen vzpostavitve – planirani budget v proračunu občin in kako se bo izvajalo upravljanje
Krepitev blagovne znamke destinacije SSD	Vzpostavitev CGP destinacije SSD	0	1		Del procesa destinacije SSD
Promocija – Destinacijski e-katalog	Skupna promocija destinacije – e-katalog	0	1		4-jezični katalog
Promocija – destinacijski tiskani katalog	Skupna promocija destinacije – katalog (tisk)	0	1		4-jezični katalog, Dopolnitev in ponatis 6000 kom vsako leto
Destinacijski koordinator	Vodenje, koordinacija destinacije SSD	0	1		Proporcionalno – budget vseh šest občin partneric
Krepitev kolektivne blagovne znamke Zeleno zlato/destinacijsko	Zeleno zlato/certificirani produkti	0	12		Destinacijski produkti Zeleno zlato, po vzoru Zeleno zlato (Žalec)
Kakovost in dodana vrednost destinacije SSD –	Izvajanje delavnic za dvig kakovosti TR ponudbe,	2	30		<i>Potreben konsenz občin in planirani budget v proračunu občin</i> <i>Plan delavnic (strokovne za</i>

izobraževanja	trženja; usposabljanje ekipe TIC, ponudnikov				<i>LTV SSD, komunikacijsko in prodajno usmerjene)</i>
Vodena doživetja z lokalnim vodnikom	Formiranje vodenih doživetij SSD	0	7		Povezovanje lokalnih ponudnikov in usklajevanje s koordinatorjem destinacije SSD
KVALITATIVNI CILJI – KAZALNIKI					
KPI (key performance indicators)	KAZALNIK	IZHODIŠČNA VREDNOST OD 2025	CILJNA VREDNOST DO 2030	STAT: dokument	CILJI in UKREPI
Zadovoljstvo obiskovalcev TD SSD	Višina zadovoljstva obiskovalcev s turistično ponudbo SSD/ankete	Novo		SRT SSD 2025 - 2030	Spodbujanje odnosa do turizma, kot del strateškega razvoja in delovanja destinacije SSD Vprašalnik ZELENE HEME/poenoteno za vse
Zadovoljstvo prebivalcev s turizmom v TD SSD	Višina zadovoljstva prebivalcev s turizmom SSD/ankete	Novo		SRT SSD 2025 - 2030	Izobraževanja za dvig kakovosti ponudbe, ponudnikov, trajnostnih vsebin, digitalizacije, vodnikov, za namen vodenih doživetij SSD – NAČRT IN BUDGET JE TREBA uskladiti Vprašalnik ZELENE HEME – poenoteno za vse
Širitev teritorialne kolektivne blagovne znamke	Izvajanje ozaveščanja o pomenu TR in lokalno/ ankete	0	3	SRT SSD 2025 - 2030	Ukrepi. Certificiranje ponudnikov in ciljno dvig zaupanja v KBZ »Zeleno zlato«

Vir: ZKŠT Žalec, destinacija SSD

5 RAZVOJ TURISTIČNE PONUDBE V DESTINACIJI SSD

Povezana destinacijska ponudba omogoča celovita, inovativna in avtentična zanimiva doživetja z dodano vrednostjo lokalne pristnosti. Novodobni turist ima vse višja pričakovanja glede turistične ponudbe, navdušuje ga celovito doživetje, z dodano vrednostjo. Fizični ponudbi se vse bolj pridružuje virtualna resničnost, ki omogoča drugačna doživetja. V čim krajšem času želi doživeti čim več, in to mu omogoča le poenotena turistična destinacija, usmerjena v trajnostno delovanje, s skupno ponudbo dogajanja, možnostjo izbora zunanjih aktivnosti, nastanitev, lokalne kulinarike in odkrivanja naravne in kulturne dediščine skozi zgodbe.

Povezana turistična ponudba destinacije SSD kaže prve uspešne rezultate v kolesarsko-kulinaričnih doživetjih destinacije, ki vključujejo ponudnike kolesarskih tur, gastronomijo, raziskovanje naravno-kulturne dediščine, lokalne dobrote (turistične kmetije), rokodelce in ponudnike lokalnih kulinaričnih spominkov, etnološke dogodke turističnih društev, večje organizirane zabavne prireditve, ki vključujejo dediščino hmeljarstva in pivovarstva doline zelenega zlata, ter grajske prireditve, ki odstirajo skrivnostne grajske zgodbe, tako žovneške gospode kot malteškega reda in celjskih grofov. Pomembno je, da se je s formiranjem destinacijskega povezovanja začelo graditi zaupanje med posameznimi deležniki in s tem se je ustvaril tudi dvig pripravljenosti na sodelovanje in videnje pozitivnega doprinosa skupnega kreiranja turistične ponudbe v destinacijska doživetja.

5.1 Nacionalna in makrodestinacijska izhodišča

Pri razvoju destinacijske turistične ponudbe je pomembno, da preučimo in uskladimo ponudbo z nacionalnimi in regionalnimi strateškimi smernicami s tega področja. Nekaj ključnih poudarkov opredelimo v nadaljevanju dokumenta.

Odgovorne turistične destinacije vse večji poudarek namenjajo razvoju turizma, ki je v sozvočju z lokalnim prebivalstvom, prav tako poudarjajo trajnostni menedžment destinacije, ki za rezidente ustvarja čim več podjetniških priložnosti in maksimizira pozitivne učinke turističnega obiska. Zato imamo pri razvoju turistične ponudbe in turističnih produktov vedno v mislih tako naše obiskovalce kot tudi naše prebivalce.

Celovita turistična ponudba zajema naravno in kulturno dediščino, ki je primerno urejena za turistični obisk (t. i. primarna turistična ponudba), in infrastrukturo, ki je namenjena turistom (nastanitve, restavracije, atrakcije, produkti, urejene poti ..., t. i. sekundarna turistična ponudba). Dobršen del turistične ponudbe je sicer namenjen tudi lokalnemu prebivalstvu, kar je predvsem z vidika trajnostnega turističnega razvoja izjemno pomembno razumeti in upoštevati.

5.1.1 Nacionalna izhodišča

Še vedno je fokus na razvoju visokokakovostnih, razlikovalnih, avtentičnih doživetij z lokalnim karakterjem, izjemno dodelanim pristopom in storitvijo ter z močno izraženo izkustveno in osebno noto. Doživetja naj ustvarjajo višjo dodano vrednost in nagovarjajo zahtevnega obiskovalca, kot je opredeljeno v predhodni nacionalni Strategiji trajnostne rasti slovenskega turizma 2017–2021. Tokrat bomo pri razvoju turistične ponudbe sledili nadgradnji nacionalnih izhodišč in viziji Slovenije do leta 2028, ki je opredeljena kot »zelena, butična, z manjšim odtisom in večjo vrednostjo za vse«.

To bo doseženo s prilagajanjem ponudbe, produktov in infrastrukture podnebnim spremembam ter sledenjem priporočilom glede produktov in trgov za novo obdobje, navedenim v SST 2022–2028 (str. 28):

- nosilni produkti so v prihodnje produkti »outdoor« (bivanje in aktivnosti na prostem), skrb za zdravje, dobro počutje in dolgoživost (kot eden izmed izzivov prihodnjih desetletij);
- opredelitev turističnih območij po namenu aktivnosti in njihovih turističnih zmogljivosti, ki temeljijo na nosilni zmogljivosti;
- krepitev razvoja produktov zunaj koničnih sezon (pri čemer se upošteva, da se v obdobjih, ko narava potrebuje mir, turistični tokovi usmerjajo na urbana območja);
- dodajanje vrednosti z lokalnimi verigami (kmetijstvo, šport, kultura, javni promet, avtentične vsebine);
- poseben poudarek razvoju poletnega oz. celoletnega turizma gorskih centrov z žičniško infrastrukturo;
- krepitev zelene infrastrukture, podprte s povezanim modelom trajnostne mobilnosti;
- razvoj gastronomije;
- razvoj produktov za zmanjšanje sezonskosti in podaljševanje povprečne dobe bivanja;
- trženjska prilagodljivost posebnostim makrodestinacije in nosilnih produktov;
- ohranitev domačega trga.

5.1.2 Makrodestinacijska izhodišča

Nacionalna strategija razvoja turizma Slovenijo deli na štiri makrodestinacije. Vsaka izmed njih je geografsko zaokrožena enota, znotraj katere je ponudba podobna. Prepoznavne so na globalni ravni ter na preprost in razumljiv način predstavljajo raznoliko slovensko ponudbo (Mediterska in Kraška Slovenija, Ljubljana in Osrednja Slovenija, Panonska Slovenija in Alpska

Slovenija). Makrodestinacija v slovenskem turizmu ostaja tržni koncept (SST 2022–2028, str. 214).

Temelj makroregij je povezovanje s ciljem:

- učinkovitega povezovanja (med vodilnimi destinacijami in v sklopu makrodestinacij, s STO);
- boljše podobe in arhitekture znamk za učinkovitejše komuniciranje;
- učinkovitejšega upravljanja trženja in izboljšane prepoznavnosti –

destinacija SSD se opredeli v makrodestinacijo Termalna Panonska Slovenija,

značilnosti te makrodestinacije ter njeni nosilni in podporni produkti, kot jih opredeljuje SST 2022–2028, ostajajo še naprej nespremenjeni, kot so podani v predhodnem strateškem dokumentu;

- značaj: sprostitiv, zdravje in polnjenje z energijo;
- nosilni produkti: zdravje in dobro počutje, gastronomija, turizem na podeželju.

Preglednica 9: Značilnosti in opredelitve makrodestinacije Termalna Panonska Slovenija

PRODUKTI	
Nosilni produkti	Sekundarni/podporni produkti
<p><u>ZDRAVJE in DOBRO POČUTJE</u>: celoletni produkt, ki se osredotoča na zdravje, preventivo, velnes, sprostitiv in termalna vodna doživetja za obiskovalce vseh starosti.</p> <p><u>GASTRONOMIJA</u>: srčna kulinarika, ki temelji na lokalni proizvodnji in receptih, ki jo podpirajo kakovostna vina in pivo.</p> <p><u>TURIZEM NA PODEŽELJU</u>: celoletni turizem, ki temelji na ponudbi turističnih kmetij, manjših ponudnikov in zidanic ter na avtentičnih doživetjih podeželja.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ »OUTDOOR« ✓ KULTURA ✓ DOŽIVETJA NARAVE ✓ POSEBNI INTERESI ✓ ŠPORTNI TURIZEM

Vir: Strategija trajnostne rasti slovenskega turizma 2017–2021, str. 41

Slika 11: Matrika produktov slovenskega turizma (MPST)

Vir: SST 2022–2028, str. 225

Matrika produktov slovenskega turizma (MPST) je matrika, ki opredeljuje, kateri produkti (produktni sklopi) so na krovni ravni slovenskega turizma prepoznani kot ključni.

Ti produkti se nato oblikujejo na regijski/destinacijski/ponudbeni ravni. Znotraj produktnih kategorij je lahko večje število podproduktov oz. produktnih segmentov (ki se morajo na trgu obravnavati posebej, glede na specifične ciljnih segmentov) oz. zvrsti turizma.

Produkti v MPST so razporejeni v tri različne kategorije:

1. vodilni produkti: najmočnejši in najpomembnejši produkti, ki imajo izražen močan potencial za nadaljnjo rast;
2. horizontalni oz. povezovalni produkti: lahko predstavljajo samostojen motiv prihoda, a trenutno na ravni Slovenije še v manjši meri;
3. posebni interesi in nišni produkti: nagovarjajo specifičen segment.

Posebno mesto imajo petzvezdična (butična) doživetja in zeleni produkti z močno izraženo trajnostno komponento, oboji z višjo dodano vrednostjo.

5.2 Izhodišča razvoja turistične ponudbe destinacije SSD

SSD živi in diha s hmeljarstvom in pivovarstvom skozi zgodovino do danes. Na Spodnjo Savinjsko dolino je turistično izrazito opozorila leta 2016 nastala inovativna prva fontana piv na svetu, to je Fontana piv Zeleno zlato v Žalcu. S hmeljarstvom in pivovarstvom, ki je glavna avtentičnost in srce doline zelenega zlata, so sicer povezani številni produkti in dogodki. Predstavljajo številne možnosti nadgradnje in edinstvenih destinacijskih doživetij.

Destinacija želi postati prepoznavna kot kolesarjem prijazna dolina, nagovarjati želi »outdoor« obiskovalce in turiste, za kar je dobro označenih več kot 40 km kolesarskih cestnih poti, tudi poti med hmeljišči, 120 km gorskih kolesarskih poti, v destinaciji je tudi odličen kolesarski hotel Grof 4* s celovito ponudbo kolesarjem prijazne turistične ponudbe in organiziranih tur ter kulinarično-kulturno-kolesarsko obarvanih doživetij.

Na prepoznavnost SSD že vrsto let opozarjajo številni kulturni in športni dogodki ter prireditve, vezane na hmeljarstvo in pivovarstvo (Kriglfest, Dan hmeljarjev, Hmeljarski likof, Pohod po hmeljski poti ...).

Utrip destinacije zaznamuje tudi bogata kulturna zgodovina. Tu so kulturne in zgodovinske znamenitosti, ki spadajo v zakladnico preteklosti od antičnih časov, nemirnega rimskega duha v rimski nekropoli, do grajskih veljakov, celjskih grofov, žovneške gospode in malteških vitezov, ki so zaznamovali obdobje srednjega veka, podprtih s številnimi mističnimi zgodbami, med katerimi je tudi nesmrtna nesrečna Veronika Deseniška.

5.2.1 *Produkti v destinaciji SSD*

V analizi stanja smo že identificirali turistične produkte, ki so pomenili preboj na področju razvoja turizma za destinacijo SSD. Prav tako smo sledili smernicam matrike produktov slovenskega turizma, kot je opredeljena v SST 2022–2028 (prikazana v podpoglavju 5.1.2, ki opredeljuje makrodestinacijska izhodišča).

Turistične produkte smo razdelili v štiri skupine:

- nosilni/podporni produkti,
- podporni/povezovalni produkti + 5 TOP DOŽIVETIJ,
- produkti posebnih interesov,
- nišni/potencilani produkti.

Preglednica 10: Razvoj produktov v destinaciji SSD

OSNOVNI PRODUKTI	TURISTIČNI PRODUKTI IN DOŽIVETJA
Nosilni/vodilni produkti (ustvarjajo primarni motiv prihoda)	
HMELJARSTVO IN PIVOVARSTVO (tradicija)	Turistični produkt, ki temelji na <u>tradiciji</u> hmeljarstva v SSD s centrom v Žalcu ter nacionalni in globalni konkurenčnosti.
GASTRONOMIJA (lokalno, avtentično)	Razvoj gastronomske izkušnje, ki je <u>avtentična in avtohtona</u> , z lokalnimi ponudniki ter temelji na kulinariki ponudbi ob pivu ter podpira kolektivno blagovno znamko Zeleno zlato.
DOGODKI (etnološki, glasbeno - kulturni utrip)	Postati prepoznavna destinacija na področju dogodkov s skupno tematiko hmelja in piva.
Podporni/povezovalni produkti (dopolnjujejo nosilni produkt)	
AKTIVNA DOŽIVETJA V NARAVI – angl. <i>outdoor</i>	Doživljanje narave, ki temelji na konceptu trajnostnega razvoja; rekreacija v naravi, kot so kolesarjenje, pohodništvo, plezanje, jahanje.
TURIZEM NA PODEŽELJU	Turizem, ki temelji na ponudbi turističnih kmetij ter s tem na avtentičnih doživetjih podeželja.
KULTURA	Bogata kulturna zgodovina, dopolnjena s sodobno umetnostjo in obrtniškimi tradicijami ter rokodelstvom.
TRAJNOSTNO MOBILNOST (zelena izkušnja)	Povečana bo skrb za izboljšanje turistične infrastrukture (urejene poti, informacijske točke, označene tematske poti, dostopnost do atrakcij, sanitarije, klopi, polnilnice za e-kolesa itd.). <u>Za višjo kakovost doživetij</u> , daljše bivanje gostov in večjo dodano vrednost.
ŠPORTNI TURIZEM (KOLESARSTVO)	Celoletni produkt za kolesarske ekipe na pripravah ali teambuildingih in za individualne kolesarske navdušence.
Posebni interesi	Poroke, teambuildingi, t. i. potovanja <i>incentive</i> oz. motivacijska potovanja, ribolov, botanika, doživljajske poti, romanja, tradicionalni pohodi.

Nišni/potencialni produkti	Edinstvena doživetja (SUE), zelena doživetja (Slovenia Green/SG).
-----------------------------------	---

Vir: lastni (vključene smernice dokumenta Strategija trajnostnega razvoja občine Žalec 2030 +

Preglednica 11: »TOP 5« doživetij destinacije Spodnja Savinjska dolina

»TOP 5« DOŽIVETIJ	
	Hmeljarsko in pivovarsko ter glasbena (<i>zero waste</i>) tradicionalna prireditev Dan hmeljarjev v Braslovčah.
	Doživetje avtohtone kulinarike, ki temelji na geografsko zaščitenim hmelju iz Savinjske doline in lokalnih vrhunskih sestavinah (River food – chef za en dan) z Galerijo okusov v Novem Celju.
	Grofova kolesarsko-kulinarična tura – razgibano kolesarjenje po SSD, dopolnjuje ga kulinarično in kulturno razgibano doživetje, z vedno slastnimi prebolskimi potičkami in pogledom na Krvavico ter skrivnostnimi legendami.
	Kulturne stopinje – Grad Žovnek: Žovneško doživetje , pravi srednjeveški dan v družbi viteških, plesnih in rokodelskih skupin ter Friderikova skrivnost , igrificirano doživetje.
	Sproščujoče doživetje v naravi ob energetskih točkah parka Šentek na Polzeli in čutenje poezije Neže Maurer na edinstvenem malteškem gradu Komenda.

Vir: lastni (vključene smernice iz dokumentov destinacijskih partneric)

5.2.2 Doživetja in potenciali za razvoj doživetij SSD

Produkti in doživetja sledijo nacionalnim, makrodestinacijskim in destinacijskim smernicam ter razvoju:

- raznolikih, aktivnih doživetij,
- individualnih butičnih doživetij po meri posameznika in specifične skupine,
- doživetij, temelječih na naravi, miru, podeželju,
- kakovostnih, avtentičnih doživetij z lokalno, edinstveno noto,
- zelenih in edinstvenih doživetij z izrazito trajnostnim pridihom z manjšim odtisom,
- celoletnih doživetij,
- kulturnih in gastronomskih doživetij,
- lahko dostopnih in varnih doživetij,
- doživetij z večjo vrednostjo za vse.

Doživetja razvijamo zato, da obstoječe turiste s ponudbo dodatnih aktivnosti v destinaciji zadržimo dlje časa oz. kot atrakcije, ki obiskovalce pritegnejo na destinaciji. Pomagajo nam pri doseganju KPI ohranjanja dobe bivanja in dviga turistične potrošnje. Na drugi strani pa

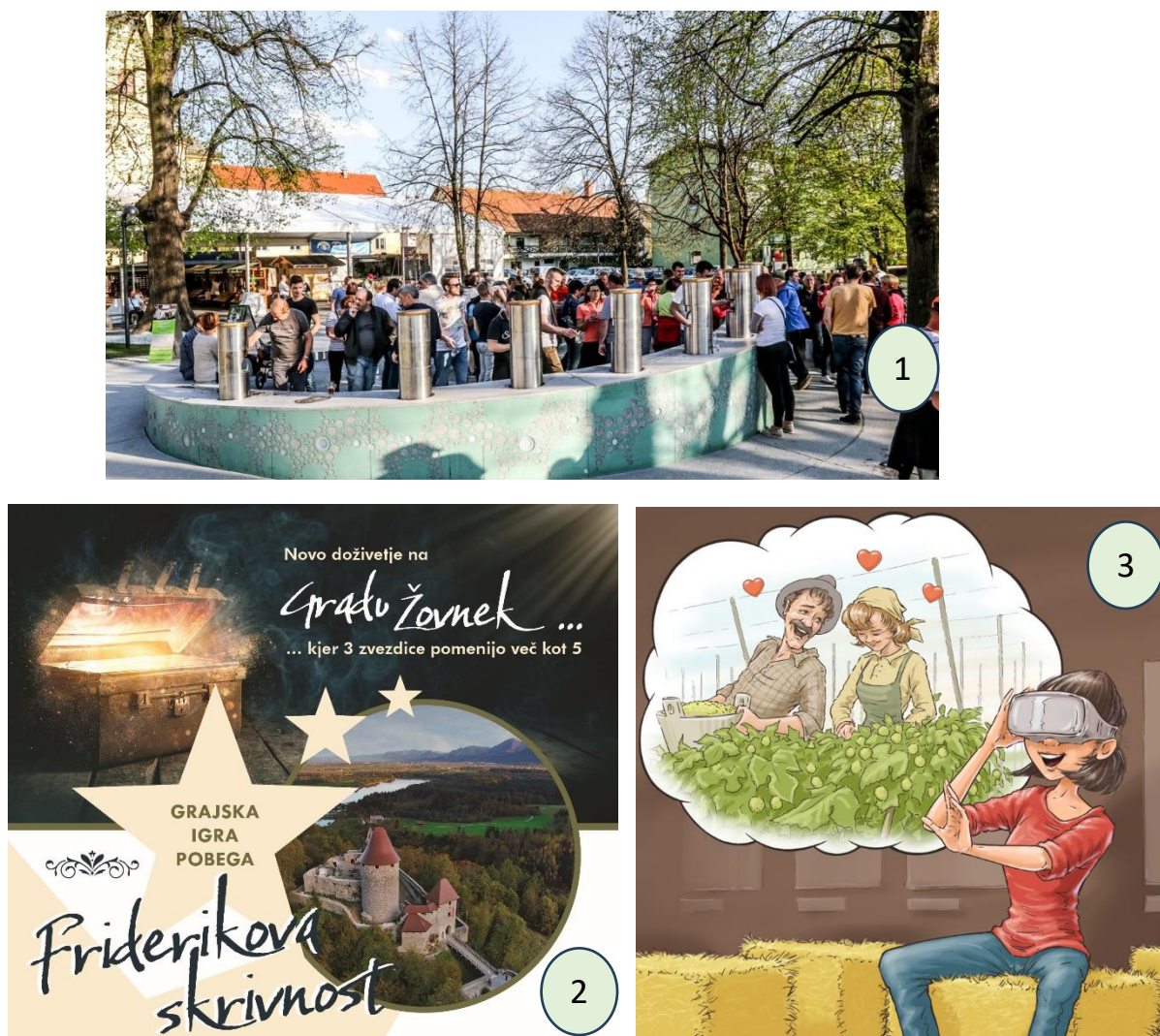
ohranjamo in nadgrajujemo že obstoječe produkte ter razvijamo nove, da ustvarjamo primarni motiv turističnega prihoda na destinacijo.

Doživetja smo razdelili v tri razvojne sklope. Uvrstili smo jih glede na to, kako imajo v tem trenutku najmočnejšo zgodbo oz. katera so doživetja, ki jih potencialni gostje že v tem trenutku povežejo s TD SSD oz. si jih želijo. V prihodnosti, ko se bodo doživetja razvijala dalje, je tematike smiselno preveriti in po potrebi združevati oz. smiselno posodablјati.

Trije razvojni sklopi doživetij:

1. razvojno razvita doživetja: so že dosegla razvojni potencial in so pozicionirana,
2. doživetja potencialov: imajo velik razvojni potencial, so v fazi formiranja,
3. doživetja prihodnosti: trend digitalizacije doživetij, čuječnost ipd.

Slika 12: Kolaž razvojnih sklopov doživetij SSD

Preglednica 12: Razvojni sklop doživetij v destinaciji SSD

RAZVOJNO DOŽIVETJA IN POTENCIALI	RAZVITA Kreiranje na prepoznavnih produktih destinacije
HMELJARSTVO PIVOVARSTVO	IN Zelena nit v povezanih doživetjih/kolesarsko-kulinaričnih doživetjih, dogodkih, prireditvah, kulturno-gastronomskih doživetjih. ŠE POTENCIALI.
GASTRONOMIJA	Doživetja lokalne in avtohtone kulinarike, ki temeljijo na blagovni znamki Zeleno zlato, Grofove kulinarično-kolesarske ture, River food z Galerijo okusov – chef za en dan, Flajsova degustacijska zgodba štirih prijateljev. ŠE POTENCIALI.
DOGODKI (etnološki, glasbeni, kulturni)	TD Petrovče, igrana šaljiva zgodba na perišču, prikaz pranja na star način, tradicionalni hmeljarski likof, dan hmeljarjev in srednjeveški dnevi na gradu Žovnek v Braslovčah, Kriglfest, odprtje in zaključek Fontane piv Zeleno zlato v Žalcu, dobrodelni festival potic v Preboldu, Družina poje v Andražu nad Polzelo, Šentjurski sejem s spremljevalnim programom v Taboru, čutni sprehod skozi Nežino poezijo na gradu Komenda, podelitev pesniške nagrade Fanny Hussmann – dama v črnem. ŠE POTENCIALI (nadgradnje doživetja z igro Fanny itd.).
AKTIVNA DOŽIVETJA V NARAVI – angl. <i>outdoor</i>	Grof, kulinarično-kulturne-gastronomske ture, kolesarjenje po SSD, pohod po hmeljarski poti, Vransko teče, vodene pohodne in učne poti ... ŠE POTENCIALI.
TURIZEM NA PODEŽELJU	Lokostrelski teambuildingi na TK Izgoršek, zgodba savinjskih lešnikov TK Košec, spanje na toplarju na TK Weissi in ŠE POTENCIAL povezovanja v doživetja (npr. grad Žovnek, Komenda z lokalnimi ponudniki dobrot TK). ŠE POTENCIALI.
KULTURA	Tematska vodna doživetja (Ekomuzej hmeljarstva in pivovarstva Slovenije z VR-zgodbo obiranja hmelja, grajska doživetja na gradu Žovnek, vodena doživetja v dvorcu Novo Celje z izkustvenim čutom po razstavah). ŠE POTENCIALI.
ŠPORTNI (KOLESARSTVO)	TURIZEM Doživetja lokalne in avtohtone kulinarike, ki temeljijo na blagovni znamki Zeleno zlato, Grofove kulinarično-kolesarske ture, River food z Galerijo okusov – chef za en dan, Flajsova degustacijska zgodba štirih prijateljev. ŠE POTENCIALI.
DOŽIVETJA PRIHODNOSTI	Edinstvena doživetja (SUE), zelena doživetja (Slovenia Green/SG), doživetja virtualne resničnosti – stik fizičnega z virtualno vsebino (VR-doživetje v Ekomuzeju hmeljarstva in pivovarstva Slovenije). ŠE POTENCIALI (Ekomuzej – interaktivno doživetje, nadgradnja, doživetje čuječnosti).

Vir: lastni (upoštevane smernice strateških dokumentov občin partneric SSD)

5.2.3 Kolesarjem prijazna destinacija SSD, CGP in potenciali

Razvoj kolesarsko prijazne destinacije je ključen steber trajnostne turistične ponudbe Spodnje Savinjske doline. Kolesarski turizem velja za enega najhitreje rastočih segmentov v svetovnem in evropskem turizmu:

- po podatkih European Cyclists' Federation (2023) kolesarski turizem v EU ustvari okoli 44 milijard evrov letnih prihodkov,
- povprečni kolesarski turist v Evropi potroši kar 9 % več na dan kot klasični turist,
- v Sloveniji je bilo v letu 2023 več kot 400 km certificiranih kolesarskih poti, kolesarski turizem pa beleži stalno rast, saj je Slovenija prepoznana kot ena od najboljših kolesarskih destinacij Evrope (Lonely Planet, National Geographic).

Destinacija SSD ima že pomembne temelje:

- V 2024 je bila vzpostavljena nova kolesarska povezava Celje – Žalec (cca. 11 km), ki vključuje destinacijo SSD v kolesarsko vozlišče povezovanja regijskih destinacij, s čimer postavljamo temelje za prihodnost, v kateri bo trajnostna mobilnost igrala osrednjo vlogo.
- V preteklih letih je v sodelovanju Zavoda Prek Alp in projekta Hops na kolo, nastala vzpostavitev preko 40 dobro označenih kolesarskih cestnih poti, 34 km poti, ki peljejo tudi skozi hmeljišča in 120 km razvejanih gorskih kolesarskih poti. Med priljubljenimi je Cestna kolesarska pot. Več na spletni povezavi <https://www.hopsnakolo.si/sl/kolesarske-poti-41>.
- Na Vranskem se nahaja Hotel Grof, ki s pridobljenimi kolesarjem prijaznimi certifikati (certifikat Slovenia Outdoor, Bike Slovenia certificate), predstavlja enega najcelovitejših primerov kolesarjem prijazne nastanitve v Sloveniji, z vzpostavljeno agencijo Grof cycling. usposobljenimi kolesarskimi vodniki in aktivnim povezovanjem lokalnih ponudnikov ter naravne in kulturne dediščine v doživetja, ki predstavljajo še dodatni potencial razvoja.
- V organizaciji Grof Cycling in Zavoda prek Alp se z izkušenim kolesarskim vodnikom in GPX-i na voljo vodene cestne, gravel in MTB ture.
- Vzpostavljen je tudi sistem Kolesce, za izposajo električnih koles. Sicer prvotno namenjen lokalnemu prebivalstvu in vzpodbuja trajnostno mobilnost tudi med domačini.
- Za adrenalinske navdušence je na voljo odlično vzdrževan Adrenalinski park Bike Gverk Kotečnik.

- Dodatne lokalne kolesarske poti po ravninskih območjih hmeljišč in gričevnatem zaledju nudijo številne možnosti za razvoj novih doživetij (vključevanje integriranih produktov).

Destinacija SSD se pozicionira kot:

»Kolesarjem prijazna dolina zelenega zlata – trajnostna destinacija za družinske, cestne, gravel in gorske kolesarje.«

Cilj SRT SSD 205-2030 je v delovanju na razvoju in vzpostavitvi kulture kolesarjem prijazne destinacije in se uveljaviti kot zgledna kolesarjem prijazna zelena destinacija, visoko kakovostno kolesarsko ponudbo in z razvitimi doživetji *Slovenia Green Cycling Experience*.

Slika 13 in slika 14: Primer osveščanja in gradnje odlične kulture "kolesarjem prijazne destinacije"

Vir: Skupina Amatersko kolesarstvo – delimo si cesto, Facebook

V SRT SSD 2025–2030 se poudarja nujnost vzpostavitve enotne celostne grafične podobe (CGP) in označitve vseh kolesarskih poti v destinaciji. To bo omogočilo:

- večjo prepoznavnost poti,
- večjo varnost in uporabnost za kolesarje,
- dvig kakovosti doživetja,
- osveščanje in razvoj kulture sobivanja s kolesarskim turizmom,
- s tem postavitev dodatnih kolesarjem prijaznih tabel (slika 13, 14),
- večjo povezanost ponudnikov v skupne integralne produkte,
- podlago za certificiranje SSD s še več ponudniki Bike Friendly Slovenia certifikata.

- Obstoječi sistem usmerjanja in označevanja kolesarskih poti je urejen s sistemom označevanja markiraj.si in zajemajo markacije, usmerjevalne, informacijske ter opozorilne table. Marsikatera tabla je dotrajana, Dodatne oznake nujne za vzpostavitev.

Za pomoč in uskladitev oznak v SSD so že potekali razgovori in g. Verdnik, izkušen kolesar in podjetnik (Kovego d.o.o.) z ekipo Grof Cycling je pripravljen na sodelovanje v operativni ekipi, za izvedbo celovitih poenotениh oznak v kolesarjem prijazni destinaciji Spodnja Savinjska dolina.

Ureditev enotne CGP bo usklajena z identiteto SSD – Dolina zelenega zlata, z vključitvijo lokalnih zgodb (hmeljarska tradicija, naravna dediščina, trajnostne usmeritve).

Z usmeritvijo v celovito ureditev kolesarskih poti se destinacija SSD pozicionira kot: »Kolesarjem prijazna dolina zelenega zlata – destinacija z doživetji za vsak tip kolesarja (družinski, cestni, gorski, gravel).«

Slika 15: II. etapa Tour of Slovenija 2024, Žalec

Občina Žalec je prejela prestižno priznanje Naj gostitelj 30. dirke Po Sloveniji,

Podeljeno priznanje je bilo potrditev izjemne organizacije in gostoljubja med 2. etapo dirke, ki se je 13. junija 2024 začela prav v Žalcu.

Nagrada je bila ekipno delo izjemne angažiranosti ZKŠT Žalec in ustanovitelja občine Žalec.

S številnimi spremljevalnimi dogodki, bogato turistično ponudbo ter množično udeležbo navijačev je bilo ustvarjeno nepozabno kolesarsko vzdušje.

S tem Spodnja Savinjska dolina potrjuje, da je na dobri poti uspešnih prizadevanj za razvoj kolesarjem prijazne destinacije.

Vir: lasten (Jolanda Ivanuša)

Skupno za SSD velja:

- temeljna os predstavlja državna povezava Celje–Žalec–Vransko,
- z lokalnimi pobudami, kot je Hops na kolo, vključevanjem zelene mobilnosti v strateške usmeritve, spodbujanje dogodkov vezanih na kolesarstvo (vključevanje v širše nacionalne dogodke, kot II etapa Tour of Slovenia 2024, ki je imela široko medijsko podporo in startala v Žalcu, in potekala skozi dobršen del destinacije, kot Braslovče,

Prebold in Vransko ter se zaključila v Rogaški Slatini) se destinacija že uspešno pozicionira kot kolesarjem prijazna dolina zelenega zlata,

- analiza kaže potrebo po enotni celostni grafični podobi (CGP) in sistematični označitvi vseh poti v destinaciji, kar bo omogočilo še večjo varnost, prepoznavnost in promocijo.

6 SMERNICE ZA RAZVOJ TURIZMA V DESTINACIJI SSD

Start povezanega sodelovanja z zavezo glavnih odločevalcev in občin SSD

Dosežen je pomemben mejnik v formiranju destinacije SSD, kar pomeni, da so se k skupnemu in povezovalnemu razvoju turizma zavezali glavni odločevalci občin SSD.

Trajnostni razvoj turizma destinacije SSD

V skladu s smernicami slovenskega turizma se nadaljuje usmerjen in nadzorovan razvoj trajnostnega turizma s spoštovanjem trajnostnih načel, ki upoštevajo okolijske, gospodarske in socialno-kulturne vidike razvoja turizma, krepitev poslovnega okolja in prispevanje k rasti kakovosti produktov, storitev, kreiranje edinstvenih doživetij in večja dodana vrednost za vse deležnike, pri čemer smo usmerjeni k ravnotežju med vplivi turizma na okolje, zaposlenih v turizmu, lokalnih skupnosti in turističnih ponudnikov.

Priložnosti projektnih nepovratnih sredstev za razvoj turizma

Za razvoj turizma se v letih 2023 in 2024 pričakuje do 10 milijonov nepovratnih sredstev v naložbe infrastrukture in razvoja turizma – po podatkih ministrstva za gospodarstvo, turizem in šport, iz tega naslova je dobro izkoristiti možnosti pridobivanja nepovratnih sredstev Evropske unije. Samo iz tega naslova se bo trenutni nosilni atrakciji Fontana piv Zeleno zlato v naslednjem petletnem obdobju pridružilo še kar nekaj nadgradenj v destinaciji. Samo na žalskem območju sta v teku dva potrjena turistična projekta, s potrjenim financiranjem s strani nepovratnih sredstev Evropske unije, in sicer Hmeljko pripoveduje zgodbo o pivu (z nosilcem ZKŠT Žalec) in projekt Od hmelja do piva (nosilec je Občina Žalec).

Turizem – potrditev doprinosa lokalni skupnosti z multiplikativnimi učinki

To je obenem tudi potrditev, da je turizem gospodarska panoga, ki ima za celotno lokalno prebivalstvo destinacije visok potencial in doprinaša pozitivne koristi vsem deležnikom ter doprinaša lokalni skupnosti z generiranjem prihodkov in multiplikativnimi učinki.

6.1 Predlog operativnih ciljev in ukrepov na ravni menedžmenta TD SSD

Za začetek delovanja destinacije SSD, po končanem projektu »Povezovanje turističnih potencialov Spodnje Savinjske doline« (31. 7. 2023), z nosilcem LAS SSD, partnerskimi občinami SSD Braslovče, Polzela, Žalec (za Občino Žalec ZKŠT Žalec), Vransko (za občino Vransko ZKŠT Vransko), Tabor in Prebold ter RA Savinja sta od 1. 8. 2023 po sklepu županov in potrjeni destinacijski pogodbi potrjena zaveza in delovanje destinacijskih aktivnosti, in sicer v izvajanju destinacijskega koordinatorja do konca leta oz. 31. 12. 2025.

Pooblastilo za izvajanje aktivnosti je dodeljeno Zavodu za kulturo, šport in turizem Žalec.

V ta namen so za delovanje vodenja in koordinacije destinacije ter vzpostavitev destinacijske spletne strani ter marketinških aktivnosti proporcionalno zagotovljena sredstva s strani občin partneric.

V nadaljevanju je za delovanje destinacije nujno formirati destinacijsko kadrovsko strukturo (DMO) in način promocije destinacije z definiranim financiranjem.

6.1.1 Ključni deležniki na področju razvoja turizma SSD

Ključni deležniki na strateški ravni so:

- Župani, občinski svet in občinska uprava občin Žalec, Prebold, Vransko, Tabor, Polzela in Braslovče, za turizem je pristojen urad za prostor in gospodarstvo.
- V sklopu Občine Žalec deluje Zavod za kulturo, šport in turizem Žalec (ZKŠT Žalec). ZKŠT Žalec je javni zavod, odgovoren za izvajanje dejavnosti turizma, kulture in športa v Občini Žalec, odgovoren za koordinacijo izvajanja strategije turizma in sodelovanje z občinami na območju Spodnje Savinjske doline.
- V okviru Občine Vransko deluje Zavod za kulturo, turizem in šport Vransko (ZKTŠ Vransko). ZKTŠ Vransko je javni zavod, odgovoren za izvajanje dejavnosti turizma, kulture in športa v Občini Vransko, v nadaljevanju tudi destinacijsko sodelovanje SSD.

Ključni deležniki na področju turizma destinacije SSD:

JAVNI SEKTOR

- RAZVOJNA AGENCIJA SAVINJA – Razvojna agencija Savinjske regije (RASR) je razvojno-svetovalna organizacija, odgovorna za spodbujanje razvoja Spodnje Savinjske doline, za pomoč pri pridobivanju sredstev Evropske unije in za usklajevanje interesov na ravni regije.
- LAS SPODNJE SAVINJSKE DOLINE (LAS SSD) – javno-zasebno partnerstvo za razvoj podeželja (ustanovljeno leta 2007), zajema območje občin Spodnje Savinjske doline: Braslovče, Polzela, Prebold, Tabor, Vransko in Žalec (destinacije SSD).
- Krajevne skupnosti in mestne skupnosti.
- DRŽAVA IN REGIJA (Statistični urad RS, Slovenska turistična organizacija, Turistična zveza Slovenije, Ministrstvo za gospodarstvo, turizem in šport RS, Gospodarska zbornica Slovenije (GZS) in Obrtno-podjetniška zbornica Slovenije (OZS) z območnimi enotami, Razvojna agencija Savinjske regije (RASR), Zavod Celeia Celje (za RDO Dežela Celjska), ORA SA-ŠA (za RDO Savinjsko-Šaleško).

- JAVNE INSTITUCIJE (izobraževalne ustanove – osnovne šole, vrtci, UPI Ljudska univerza Žalec, Javni sklad RS za kulturne dejavnosti – območne izpostave, knjižnice, druge javne institucije, katerih dejavnosti so povezane s turizmom, npr. JKP – enote urejanja javnih površin).

ZASEBNI SEKTOR

- PONUDNIKI NASTANITVENIH KAPACITET: hotel, turistične kmetije, gostišče, zasebne sobe, hostel.
- PONUDNIKI GOSTINSKIH STORITEV, KULINARIKE: gostilne, restavracije, ekološke in turistične kmetije, vinotoč.
- PONUDNIKI ŠPORTNO-REKREATIVNIH STORITEV: športni parki, športni klubi, ponudniki kolesarjenja, jezenja, plezanja, fitnes, športna društva.
- TURISTIČNE AGENCIJE.
- PONUDNIKI KULTURNE DEDIŠČINE: upravljavci kulturne dediščine.

CIVILNI SEKTOR

- DRUŠTVA IN ZVEZE: turistična, športna, kulturna društva, društva na področju kmetijstva.
- DRUGO: poznavalci, strokovnjaki s področja naravne in kulturne dediščine.

6.1.2 Formiranje DMO

Miselnost, da je za turistično destinacijo dovolj, da jo promoviramo in o njej obveščamo (informiramo), je zamenjalo potrjeno dejstvo, da turistične destinacije potrebujejo upravljanje (menedžment), t. i. organizacijski destinacijski menedžment (DMO), kar v praksi pomeni upravljanje virov turistične ponudbe, pri čemer so upoštevani tudi tisti elementi okolja, ki niso neposredno povezani s turizmom.

6.1.3 Fazi operativnih ukrepov na ravni TD SSD

Osrednji cilj ukrepov v predlagani fazi 1 je postaviti temelje za močno organizacijo za destinacijski menedžment (DMO), ki bo lahko v nadaljevanju (faza 2) opravljala vse pripisane ji naloge, vključno s trajnostnim načrtovanjem, razvojem in promocijo.

UKREPI DESTINACIJSKEGA MENEDŽMENTA – faza 1 (2025–2026)

- Izbira modela organiziranosti na področju turizma,

- izbira in priprava vsega potrebnega za ustanovitev organizacije, ki bo odgovorna (tudi) za destinacijski menedžment,
- vodenje in koordinacija ter priprava načrta dela (letni načrt 2025, 2026),
- zagotovitev ustrezne kadrovske in finančne ureditve DMO,
- krepitev kompetenc zaposlenih v DMO in njenih sodelavcev (izobraževanja),
- izobraževanje lokalnih turističnih vodnikov destinacije SSD (2024/36 LTV-certificiranih, v 2025, 2026 nadgradnja),
- prijave na razpisane projekte za razvoj turizma (Evropska unija in nacionalni projekti),
- nadgradnja digitalne platforme za turizem: enotna digitalna platforma, ki povezuje turistične ponudnike, dogodke in informacije za obiskovalce
 - pod okriljem DMO vzpostavitev delovne skupine znotraj destinacije,
 - vzpostavitev sodelovanja z okoliškimi destinacijami,
 - vzpostavitev marketinške in prodajne funkcije v destinaciji,
 - krepitev kompetenc obstoječih in potencialnih turističnih deležnikov,
 - zasnova ukrepov za usmerjanje turističnih tokov,
 - izvajanje strategije in spremljanje, kako uspešni smo pri tem (poročila, realizacija).

UKREPI DESTINACIJSKEGA MENEDŽMENTA – faza 2 (2027–2030)

- Vodenje, strateško načrtovanje, koordiniranje in odzivnost na dogajanje globalno, nacionalno in lokalno ter spremljanje delovanja kadrov v DMO,
- redno letno zagotoviti zadostna finančna sredstva za nemoteno delovanje DMO in izvajanje vseh ukrepov (sodelovanje s strateškimi odločevalci),
- vzpostavitev centra za center za doživetja in kakovost (KBZ Zeleno zlato), centra za razvoj (+ digitalizacija) in centra za promocijo,
- redno krepitev kompetenc zaposlenih v DMO in njenih sodelavcev,
- koordiniranje delovnih skupin znotraj destinacije,
- krepitev sodelovanja z destinacijami iz ožje regije in vzpostavili sodelovanje z destinacijami iz širše regije, možno regijsko združevanje,
- redna krepitev kompetenc turističnih deležnikov,
- spremljanje izvajanja ukrepov za usmerjanje turističnih tokov,
- še naprej redno spremljanje izvajanja strategije (destinacijske, v skladu s smernicami nacionalne strategije),
- spremljanje in meritve ekonomskih učinkov turizma in zastavljenih strateških kazalnikov,
- spremljanje zadovoljstva obiskovalcev in lokalnega prebivalstva,
- pridobiti znak za trajnostne turistične destinacije Slovenia Green.

6.2 Smernice za učinkovito izvajanje strategije razvoja turizma destinacije SSD

Cilj DMO in destinacije SSD je, kot je razvidno iz sprejetih ukrepov, da se s povezano, celovito ponudbo, sodelujočimi deležniki, učinkovito razvija v uspešno, trajnostno naravnano turistično destinacijo, s povezovanjem z drugimi destinacijami in v nadaljevanju regijsko, z dodano vrednostjo za vse. Cilj je doprinalati blagostanju lokalnega prebivalstva, ponuditi priložnosti poslovnega sodelovanja, z zavezanostjo h kreiranju edinstvene izkušnje obiskovalcem, turistom, s spoštovanjem trajnostnih načel. Na poti soustvarjanja destinacijske zgodbe bomo spoštovali in upoštevali vse usmeritve in cilje nove Slovenske strategije turizma 2022–2028.

6.3 Povezava z razvojnimi dokumenti občin SSD

SRT SSD 2025 – 2030 je vsebinsko usklajena z Strategijo lokalnega razvoja LAS SSD 2021–2027.

Ključni skupni cilji so:

- spodbujanje trajnostnega upravljanja z viri,
- krepitev nizkoogljičnega krožnega gospodarstva,
- podpora razvoju podeželskega podjetništva,
- povezovanje lokalne pridelave hrane s turizmom in
- spodbujanje integralnih turističnih produktov v sodelovanju s kmetijskimi in obrtniškimi ponudniki SLR-LAS-SSD_2021-2027 (vključevanje aktivnih deležnikov).
- Poseben poudarek je na razvoju destinacije SSD kot zgledne zelene butične regije s prepoznavnimi lokalnimi produkti in izkušnjami.

Dokument SRT SSD 2025–2030 upošteva zastavljene cilje in usmeritve Strategije trajnostnega razvoja občine Žalec 2030+, ki poudarja pomen:

- prilagajanja podnebnim spremembam,
- krepitev odpornosti lokalnih skupnosti,
- ohranjanja visoke kakovosti življenja ter
- trajnostnega in vključujočega razvoja.

Turizem v destinaciji SSD se aktivno vključuje v te prioritete z razvojem trajnostnih produktov, vključevanjem lokalnih deležnikov, spodbujanjem trajnostne mobilnosti ter z izobraževanjem turističnih ponudnikov za krepitev odpornosti na podnebne ter družbene spremembe.

Strateški dokument SRT SSD 2025-2030 je upošteval tudi obstoječe dokumente, kot so:

- Vizija in cilji do leta 2027 – Žalec »Zelena hmeljarska in pivovarska prestolnica Slovenije«, občina Žalec.
- Osnutek strategije turizma za občino Polzela, 2023, Damjan Jevšnik, TIC Polzela.
- Vizija in strategija razvoja občine Braslovče, 2018, občina Braslovče.
- Vizija in strategija razvoja občine Prebold, 2017 ter analiza izvajanja 2020, občina Prebold.
- Celostna prometna strategija Občine Vransko, 2024, občina Vransko.

- Letno poročilo destinacije Žalec za leto 2021, 2022, 2023, 2024.
- Poročilo o presoji, maj 2022 / ŽALEC - SLO GREEN SILVER.

7 PROMOCIJA TURISTIČNE DESTINACIJE SSD

Slovenija je vse bolj cenjena kot zanimiva turistična destinacija, priporočajo jo svetovno znani turistični vodniki, in to je odlična odskočna deska za uresničitev Strategije slovenskega turizma 2022–2028 (STO, 2023).

Svoj košček prepoznavnosti in doprinosa v mozaiku slovenskega turizma si želi tudi destinacija Spodnja Savinjska dolina.

Opomba:

Trženje destinacije SSD ni del vsebine SRT SSD 2025–2030.

V času ustvarjanja projekta PTP SSD je nastala – v sodelovanju z izbranim zunanjim izvajalcem April 8, digitalno agencijo, d. o. o. – kreativa celostne grafične podobe (CGP) z destinacijskim logotipom, ki je sestavljen iz hmelske kobule (šest lističev), ki predstavlja povezanih šest občin destinacije SSD in nakazano pot v dolino in iz nje (reka Savinja in razgibana pot destinacije SSD) .

Opomba: logotip SSD (slika 3 v poglavju 1.4.) in CGP (priročnik CGP, priloga 1).

V 1. fazi že realizirano (2024–2025):

- vzpostavitev destinacijske spletne strani (sledi vsebinska nadgradnja),
- vzpostavitev destinacijskih družbnih omrežij (Facebook, še Instagram),
- tiskan katalog v štirih jezikih (slovenski, angleški, nemški, italijanski),
- promocija destinacije na dogodkih in prireditvah v destinaciji in medijih.

V 1. fazi destinacijskega projekta PTP SSD (2022–2023) je bil zasnovan prvi skupni destinacijski digitalni katalog SSD, dosegljiv na spletnem naslovu:

<https://catalogue.savinja-valley.com/si/>

s sloganom »**Destinacija Spodnja Savinjska dolina – Dolina zelenega zlata**«.

8 POVZETEK

Destinacija Spodnja Savinjska dolina – Dolina zelenega zlata s strategijo SRT SSD 2025–2030 udejanja ambicijo postati vzoren primer butične, trajnostno in zeleno naravnane destinacije z močno identiteto in usmerjenostjo k višji dodani vrednosti turističnih doživetij.

V partnerskem sodelovanju šestih občin – Žalec, Prebold, Vransko, Braslovče, Tabor in Polzela – nastaja vzpostavitev celovitega modela destinacijskega upravljanja, ki temelji na lokalnem delovanju z globalnim razmišljanjem.

S podpornim okoljem LAS SSD in prebojnim projektom PTP SSD v letu 2022, nadgradnji vsebin iz projekta Hip zgodba v letu 2024 in Turistična pešpot od hmelja do piva v 2025, je destinacija okrepila tako strateške temelje, vsebine in predvsem naredila premik v resno turistično zgodbo nacionalnega pomena.

Destinacija se pozicionira kot trajnostno in v zeleno mobilnost usmerjena dolina kolesarjem prijaznih doživetij, hmeljarske dediščine, gastronomskih posebnosti ter sodobnih igrificiranih, digitalno podprtih in edinstvenih kulturnih ter outdoor doživetij.

V letu 2024 je bila zabeležena skupna rast nočitev na 68.293 (+6,02 %), kar je odličen indikator, da destinacija postaja zanima, ne le za obiskovalce, temveč tudi za turističnega gosta, ki si želi doživeti in izkusiti več, seveda v destinaciji, ki pritegne s ponudbo, da ostane dlje.

Razvoj SSD temelji na načelih trajnostnega turizma, digitalne preobrazbe, butičnih doživetij, zelenega krožnega gospodarstva in celovite integracije lokalne skupnosti.

Vizija je jasna: ustvariti pogoje za kakovostno, varno in celostno izkušnjo gosta, ki temelji na avtentičnosti lokalnega prostora in sledi najvišjim standardom zelene sheme slovenskega turizma. Vzporedno z razvojem produktov in doživetij destinacija stremi k nadaljnji, še bolj sodelujoči povezavi ponudnikov, vzpostavitvi integralnih turističnih paketov, nadgradnji trajnostne mobilnosti in sistematični promociji destinacije na evropskem in svetovnem trgu.

Strateški dokument SRT SSD 2025 – 2030 je temelj razvojnega soustvarjanja destinacije Spodnja Savinjska dolina - Dolina zelenega zlata – z zeleno, butično, avtentično zgodbo, ki se prebuja, želi navdihovati danes in ostati navdih tudi prihodnjim generacijam.«

9 LITERATURA IN VIRI

1. Agenda Združenih narodov za trajnostni razvoj do leta 2030. Dostopno 28. 5. 2023 na: http://europa.eu/rapid/press-release_IP-15-5708_sl.htm.
2. Arctur. (2019). Projekti Tourism 4.0. Dostopno na: <https://tourism4-0.org/t4-0-projects/>
3. Jevšnik, D. (2023). Strategija razvoja turizma v Občini Polzela 2023–2030. Polzela: TIC Polzela.
4. LAS SSD. (2023). Strategija lokalnega razvoja za lokalno akcijsko skupino Spodnje Savinjske doline za programsko obdobje 2021–2027. Žalec: LAS SSD.
5. Mihalič, T. (2006). Trajnostni turizem. Ljubljana: Ekonomska fakulteta.
6. Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo. (2017). Strategija trajnostne rasti slovenskega turizma 2017–2021. Ljubljana: Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo.
7. Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo. (2021). Strategija digitalne transformacije. Ljubljana: Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo.
8. Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo. (2022). Strategija slovenskega turizma 2022–2028. Dostopno 12. 10. 2022 na: <https://www.gov.si/assets/ministrstva/MGRT/Dokumenti/DTUR/Nova-strategija-2022-2028/Strategija-slovenskega-turizma-2022-2028-dokument.pdf>.
9. Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo. Program celovitega spodbujanja kakovosti v turizmu. Dostopno 8. 10. 2022 na: http://www.mgrrt.gov.si/fileadmin/mgrrt.gov.si/pageuploads/turizem/MG-Program_celovitega_spodbujanja_kakovosti.pdf.
10. Ministrstvo za gospodarstvo, turizem in šport. (2023). Na srečanju z županji in župani o oblikovanju turizma. Dostopno 15. 7. 2023 na: <https://www.gov.si/novice/2023-02-22-na-srecanju-z-zupanjami-in-zupani-o-oblikovanju-turizma-z-vecjo-vrednostjo-za-vse/>.
11. Mulec, I. (2018), povzeto po Practical guide to Tourism Destination Management, WTO, 2007, prosojnice Upravljanje turističnih destinacij, Fakulteta za komercialne in poslovne vede, Celje.
12. Nunčič, M. (2017). Pomen družbenih medijev v turizmu. Digitalna akademija STO.
13. Projekt. Strategija razvoja turizma v Občini Žalec.(2019). Ljubljana: Ekonomska fakulteta.
14. RA Savinja. Strategija trajnostnega razvoja Občine Žalec 2030 + (2024). Žalec.
15. Slovenia info. Zelena shema slovenskega turizma. (2017). Dostopno 20. 5. 2023 na: <https://www.slovenia.info/sl/poslovne-strani/zelena-shema-slovenskega-turizma>.

16. Slovenska turistična organizacija. (2020). Turizem v številkah 2019. Dostopno 8. 3. 2023 na: www.slovenia.info/uploads/dokumenti/tvs/2019/turizem_v_stevilkah_2019.pdf.
17. Slovenska turistična organizacija. (2021). Turizem v številkah 2020. Dostopno 14. 2. 2023 na: www.slovenia.info/uploads/dokumenti/tvs/2020/2021_03_STO_TVS_2020_SLO.pdf.
18. SURS (2022), Statistični urad Republike Slovenije. Dostopno 14. 6. 2023 na: <http://www.stat.si/StatWeb/Field/Index/24/66>.
19. Svetovni turistični barometer (UN Tourism Barometer). (2024). Dostopno 10.3.2025 na: <https://www.slovenia.info/sl/poslovne-strani/raziskave-in-analize/turizem-v-stevilkah>.
20. Valicon Tourism. (2016). Persone ciljnih skupin slovenskega turizma. Dostopno 18. 5. 2023 na: https://www.slovenia.info/uploads/dokumenti/raziskave/sto157_persone_ciljnih_skupin_slo_turizma.pdf.
21. World Tourism Organization (WTO). Dostopno 24. 5. 2023 na: <http://www.unwto.org/index.php>.
22. ZKŠT Žalec. Trajnostno poročilo. (2021). Žalec: ZKŠT Žalec.
23. ZKŠT Žalec. Trajnostno poročilo. (2024). Žalec: ZKŠT Žalec.
24. ZKŠT Žalec. Turizem 2022. Žalec: ZKŠT Žalec.
25. ZRSVN. (2015). Program dela Zavoda Republike Slovenije za varstvo narave. Ljubljana: ZRSVN.

10 PRILOGE

- Priloga 1: Priročnik CGP destinacije Spodnja Savinjska dolina
- Priloga 2: Seznam ponudnikov turističnih nastanitev SSD
- Priloga 3: Seznam ponudnikov kulinarike SSD
- Priloga 4: Seznam aktualnih lokalnih turističnih vodnikov v SSD (LTV SSD 2024)